

ANKASAM

bülten

11 Kasım 2024
SAYI: 2024/45

İkinci Trump Döneminin Avrupa'ya Olası Etkileri

08

Güney Kore'nin
Rusya-Ukrayna
Savaşı'na Bakışı

18

Bangladeş'te
Protestolar ve
BM'nin Çağrısı

İÇİNDEKİLER

ANKASAM ANALİZ

- 03** **2024 Seçimlerine Doğru: Amerikan Seçim Sisteminin Temel Dinamikleri**
Ayşe Azra GILAVCI
- 06** **Hindistan ve Çin Arasında “Yeni Himalayalar Sınır Anlaşması”**
Ekin GÜLLÜOĞLU
- 08** **Güney Kore’nin Rusya-Ukrayna Savaşı’na Bakışı**
Berra KIZILYAZI
- 11** **ABD’de Ünlülerin Kararları Seçimleri Etkileyebilir mi?**
Sena BİRİNCİ
- 13** **Almanya’nın Avrupa Birliği Yolculuğu ve Sınır Kontrolü Sorunu**
Erdem Baran ALKAN
- 15** **Macaristan’ın Gürcistan Gambiti: Orbán’ın Stratejisi ve AB’nin Tepkisi**
Ergün MAMEDOV
- 18** **Bangladeş’te Protestolar ve BM’nin Çağrısı**
Ekin GÜLLÜOĞLU
- 20** **Seçimlerin Ardından Batı-Gürcistan Krizi**
Ergün MAMEDOV
- 23** **Ulusların Çöküşü: Enerji Yoksulluğu ve Küresel Politikalara Etkisi**
Ömer Faruk PEKGÖZ
- 26** **Avrupa Birliği’nin Trump Endişesi**
Prof. Dr. Murat ERCAN
- 28** **İkinci Trump Döneminin Avrupa’ya Olası Etkileri**
Sena BİRİNCİ

BASINDA ANKASAM

- 30** **Medya**

DERGİLER

- 30** **Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi**

Bölgesel Araştırmalar Dergisi

ANKASAM ANALİZ

2024 Seçimlerine Doğru: Amerikan Seçim Sisteminin Temel Dinamikleri

Ayşe Azra GILAVCI

Amerikan başkanlığı seçim sistemi, günümüzde pek çok seçim sisteminin aksine oldukça karmaşık yapısıyla akıllarda soru işareti bırakmaktadır. Delege seçimi, genel halk oylaması, Seçiciler Kurulu ve çekişmeli eyaletlerin önemi gibi unsurlar, bu seçim sistemini anlamayı ve yorumlamayı zorlaştırmaktadır. Bu yazı, Amerikan seçim sisteminin temel dinamiklerini ve seçim döneminde sıklıkla kullanılan belirli terimlerin açıklamalarını ele alacaktır.

Amerikan seçimleri, kasım ayının ilk salı günü gerçekleştirilmektedir ve bu tarih anayasa tarafından belirlenmiştir. Seçim süreci, genellikle seçim gününden tam bir yıl önce başlayan kapsamlı bir yolculuktur. Bu süre zarfında iki ana siyasi partiden (Demokrat ve Cumhuriyetçi) adaylar, adaylıklarını açıklar, kampanya ekipleri kurar ve ülke genelinde seyahat ederler. Mitingler ve bağış toplama etkinlikleri aracılığıyla ivme kazanmaya ve gerekli kamuoyuyla mali desteği toplamaya başlarlar.[1]

Kampanyalar ilgi çekmeye başladığında, adaylar televizyonda yayınlanan münazaralara katılırlar. Bu münazaralar, adayların politikalarını sunabilecekleri, zorlu sorulara yanıt verebilecekleri ve kilit konulardaki pozisyonlarını savunabilecekleri bir platform sağlar. Biden-Trump, Harris-Trump ve Vance-Walz münazaraları, bu yıl gerçekleşmiş ve seçmen nezdinde geniş yankı uyandırmıştır. Biden'ın münazara sonrası adaylıktan çekilmesi, adayların karşılıklı olarak kendilerini ifade etme imkânı bulunduğu bu oturumların kampanyalarındaki önemini gözler önüne sermektedir. Adayların platformlarını ve liderlik yeteneklerini kamuoyuna sergilemeleri, geniş bir destek tabanı oluşturmak ve kendilerini partilerindeki diğer adaylardan farklılaştırmak açısından son derece önemlidir.

Seçim süreci, resmi olarak ön seçim ve parti meclisi sezonuyla başlar. Bu ilk oylama etkinlikleri, her partinin adaylarını genel seçimlerde partiyi temsil edecek tek bir adaya indirgemesine olanak tanır. Iowa, New Hampshire, Nevada ve Güney Carolina gibi eyaletlerin büyük ilgi gördüğü ön seçimler ve parti seçimleri ülke genelinde genellikle şubat ayında başlar. Bu erken eyaletler, sonuçları genellikle hangi adayların daha geniş ulusal destek sağlama potansiyeline sahip olduğunu göstermesi nedeniyle sahanın şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Parti gruplarında, parti üyeleri adaylarını seçmek için tartışmalar ve oylama turları düzenlerler. Ön seçimlerde ise parti üyeleri, tercih ettikleri aday için doğrudan oy kullanırlar. Bu süreçler, ulusal kongrelerde belirli adayları destekleme sözü veren delegelerin seçilmesiyle sonuçlanır.

Her parti, delegelerin başkan adaylarını resmi olarak belirlediği bir ulusal kongre düzenler. Bu kurultay sırasında seçilen aday, başkan yardımcısı adayını açıklar. Adaylık süreci tamamlandığında adaylar genel seçimlere kadar halkın desteğini kazanmak için kapsamlı kampanyalar başlatır. Kasım ayındaki seçim gününde seçmenler, oylarını bir başkan ve başkan yardımcısı için kullanır. Bu oylama, seçmenlerin kendi tercihlerini Seçiciler Kurulu'nda temsil edecek seçmenleri seçmelerine dayalıdır. Her eyalet, kendi seçmen oylarını o eyaletteki halk oylarının çoğunluğuna göre verir; Maine ve Nebraska ise seçmen oylarını orantılı olarak bölebilir.

Halk oylamasının yanı sıra büyük önem taşıyan Seçiciler Kurulu, başkanı seçmekle görevli olan sistemin temel taşıdır. Her eyaletin oylamalarının sonucunda belirlenmiş temsilcilerden oluşur. Nüfus bazına göre seçildiği için yüksek nüfuslu eyaletlerin daha fazla temsilcisi bulunmaktadır. Bir aday, başkan seçilebilmek için Seçiciler Kurulu'nun yarı çoğunluğunu elde etmek durumundadır.

Seçiciler oylarını seçim esnasında değil, seçimi takip eden bir ay içinde kullanırlar. Bu sebeple başkanın seçilmesinin resmiliği seçim gününde netlik kazanmaz. Bunun en yakın tarihli örneği, 3 Kasım 2020 tarihinde meydana gelen Amerikan Genel Seçimleri'nden galibiyetle ayrılan Joe Biden ve Kamala Harris'in aralık ayında görevlerinin resmîyet kazanmasıdır. Ancak başkan, ocak ayındaki yemine kadar göreve gelmez. Bu durum, başkanın seçim günü sonrasındaki iki ay boyunca gerçekleşecek bir süreç içerisinde göreve başlayacağı anlamına gelir.

Eyalet bazında incelemek gerekirse, bir eyalette kazanan aday, eyalet genelindeki delegelerin hepsini almaktadır. Kazananın her şeyi aldığı bu sistemde %51 ile kazanmış olan bir aday tüm delegeleri almakta ve diğer aday %49 olsa dahi herhangi bir delegesi olmamaktadır.^[ii] 2016 seçimlerinde halk oylamasında geride kalan Donald Trump'ın çekişmeli eyaletlerden elde ettiği delegelerle seçimi kazanması bu şekilde açıklanmaktadır.

Amerikan seçimleriyle ilgili en büyük soru işaretlerinden biri de vatandaşların oy kullanma yöntemleridir. Klasik seçim merkezlerinde oy kullanmanın yanı sıra oy verme yöntemleri oldukça çeşitlidir. Seçim günü oy merkezlerine gidemeyen veya seçim dönemi dışında oy vermek isteyen vatandaşlar için pek çok eyalette alternatif yöntemler geliştirilmiştir. Vatandaşlar, eyaletlerinin izin verdiği dönemlerde oylarını posta yoluyla iletebilir veya erken oy kullanabilirler. Seçim merkezinde oy vermektense daha çok tercih edilen erken oy verme, vatandaşlar arasında oldukça yaygındır. Özellikle sosyal medya üzerinden oylarını elektronik ortamda veren veya posta yoluyla ileten vatandaşların paylaşımları, ekim ayından itibaren gözlemlenmeye başlanmıştır. Bu oy yöntemlerinin güvenilirliğini sorgulayan kesimlerin yanı sıra faydalı bulan bir kesim de bulunmaktadır. Bazı vatandaşlar, tek bir seçim günü yerine öncesinde oy verebilme hakkını, seçime katılım ve demokrasi açısından değerlendirilmektedir.

“Swing States” ya da “Battleground States” olarak tanımlanan “Çekişmeli Eyaletler”, seçimlerin kilit öneme sahip konularından biridir. Bunlar, Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Parti arasında yer değiştiren ve sonucu kestirilemeyen eyaletlerdir. Başkan, kazanabilmek için 538 üyeli Seçiciler Kurulu'ndan en az 270'ini alması gerektiği için halihazırda kazandığı eyaletlerin yanı sıra kazanabileceği fazladan oya ihtiyaç duymaktadır. 2024 yılında bu çekişmeli eyaletler; Kuzey Carolina, Arizona, Michigan, Nevada, Wisconsin, Georgia ve Pensilvanya'dır. ^[iii] Özellikle Kuzey Carolina'da yaşayan Müslüman göçmenlerin İsrail'le olan yakınlıkları sebebiyle her iki adaya da oy vermemek için kazanma ihtimali daha düşük olan 3. adaylara oy vermeleri halihazırda eyaleti kazanmış Demokrat Parti için potansiyel bir risktir. Bu gibi kurul sayısının önemli bir çoğunluğa sahip eyaletlerin çekişmeli statüde olması, seçim sonucunun belirsizliğine sebep olmaktadır. Anket sonuçlarının belirsizliği ve çoğu zaman yalnızca genel halk oylamasını baz alması, 2016 ve 2020 seçimlerinde olduğu gibi çoğu zaman yanılgılara sebebiyet vermektedir. 2020 yılında gerçekleşen seçimlerde Joe Biden, Georgia ve Pensilvanya'yı kazanmış ve elde ettiği kurul oylarıyla başkanlığını garantilemiştir.

Çekişmeli eyaletler, her iki başkan adayı için de kilit nokta olduğundan genellikle adayların son dönem mitingleri ve kampanyalarının odaklandığı bölgeler bu eyaletler olmaktadır. Cumhuriyetçi başkan adayı Donald Trump'ın Pensilvanya'da suikasta uğraması ve Wisconsin'e rakiplerini hafife almak amacıyla çöp kamyonuyla gelmesi, önemli örneklerdendir.

Amerikan başkanlık seçim sistemi, karmaşık yapısı ve çok sayıda değişkeniyle dikkat çekmektedir. Seçiciler Kurulu, halk oylaması ve çekişmeli eyaletlerin önemi, bu sistemin anlaşılmasını zorlaştıran unsurlardır. Adayların seçim kampanyaları boyunca gösterdiği çaba, ön seçimlerden genel seçimlere kadar uzanan süreçte, hem kendi partileri için hem de genel kamuoyu için kritik bir rol oynamaktadır.

[i]. “Summary of the U.S. presidential election process”, U.S. Embassy in Kazakhstan, <https://kz.usembassy.gov/summary-of-the-u-s-presidential-election-process/>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

[ii]. “ABD'de başkanlık seçim süreci nasıl ilerliyor?”, Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/abd-baskanlik-secimleri-2024/abdde-baskanlik-secim-sureci-nasil-ilerliyor/3378953>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

[iii]. “New presidential election polls released in Michigan, Pennsylvania, North Carolina”, USA.Today, <https://www.usatoday.com/story/news/politics/elections/2024/10/31/presidential-election-polls-pennsylvania-michigan-nc/75964694007/>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

ANKASAM ANALİZ

Hindistan ve Çin Arasında “Yeni Himalayalar Sınır Anlaşması”

Ekin GÜLLÜOĞLU

Hindistan ve Çin hükümetleri, 25 Ekim 2024 tarihinde yaptıkları açıklamada, Himalayalar'daki tartışmalı sınırda yaşanan gerginliği sona erdirmek için bir anlaşma uygulamaya koyduklarını duyurmuşlardır. İki ülke arasındaki anlaşmazlık, özellikle 2020 yılında Ladakh bölgesinde sınır hattında meydana gelen çatışmalarla gündeme gelmiştir. Bu tarihten beri yüksek düzeyde devam eden gerginlik, dört yılın sonunda önemli bir ilerleme kaydetmiş ve yumuşama sürecine girmiştir.

Sınırdaki anlaşmazlık noktalarını özetlemek gerekirse şunlardan söz edilebilir. 3488 km uzunluğundaki Hindistan-Çin sınırı üç sektöre ayrılmaktadır. Bunlar; Cemma ve Keşmir Eyaleti'nin karşısında Batı Sektörü; Sikkim ve Arunachal Prades'in karşısında Doğu Sektörü ve Himaçal Prades ve Uttarkand'ın karşısındaki Orta-Merkez Sektörü'dür. Her üç sektörde de Hindistan'ın Çin'le çözülmemiş sınır anlaşmazlıkları vardır. Doğu ve Batı sınırsındaki anlaşmazlıklar, dünyada sıkça gündem olmasına rağmen merkez sektördeki anlaşmazlıklar fazla bilinmemektedir.

Doğu sektöründeki sınır anlaşmazlığı, McMahon Hattı'nın Çin tarafından tanınmamasıyla ilgilidir. Söz konusu sınır hattı, İngiliz kontrolündeki Hint Hükümeti'nin 1914 yılında Tibet Hükümeti'yle yaptığı anlaşmayla çizilmiştir. Söz konusu anlaşma, Çin tarafından kabul edilmemektedir. Çünkü Tibet'in böyle bir anlaşmayı imzalayacak bir egemenliğinin olmadığını iddia etmektedir. Çin, günümüzde Hindistan'ın kontrolünde bulunan Arunachal Prades'in tamamını, Güney Tibet'in bir parçası olarak görmekte ve McMahon Hattı'nı reddetmektedir.

Batı'daki sınır anlaşmazlığı, Cemma ve Keşmir Eyaleti'ndeki Ladakh, Aksai Çin ve Demochek bölgeleriyle ilgilidir. 1962 yılındaki savaştan bu yana Çin, Aksai Çin ve Demochek bölgesinin kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Ayrıca Pakistan, sınırdaki topraklarının bir kısmını Çin'e devretmiştir.

Orta sektör ise Hindistan tarafından kontrol edilen ve Çin'in üzerinde hak iddia ettiği toprakları ifade etmektedir. Bu alanlar; Uttarkand ve Himaçal Prades'te yer alan Chumar, Kaurik, Shipki La, Nelang ve Laphthadır. Çin, bu bölgelerin Tibet'in bir parçası olduğunu iddia etmektedir.

Tibet Platosu ve Ladakh bölgesi gibi yüksek irtifalı yerlerdeki hakimiyet iddiaları, Güney Asya bölgesinde uzun süredir zaman zaman gerilime sebep olan sorunlardan biridir. Bu anlaşmazlıklar, bazen çatışmalara ve büyük ölçekli askeri yığınağa da yol açmaktadır. Hem Hindistan hem de Çin, Fiili Kontrol Hattı (LAC) olarak bilinen ve net bir şekilde tanımlanmamış olan ve iki ülke arasında 1962'de yaşanan savaştan bu yana belirsizliğini koruyan 2.100 mil uzunluğundaki fiili sınırdaki taraflar asker bulundurmaktadır.[i]

Nisan 2020 tarihinde yaşanan Pangong gölü çatışması ardından Hindistan'ın Ordu Şefi General MM Naravane'in de belirttiği gibi, “geçici ve kısa süreli çatışmalar”,[ii] ülkeler arasında yaşanan olağan bir süreç olarak karşılanmaya başlanmıştır. Fakat aynı yıl içerisinde yaşanan Ladakh bölgesinin Galwan Vadisi'ndeki ölümcül sınır çatışması, bu süreci daha önce olmadığı kadar gergin bir noktaya taşımıştır. Kırk yıldan uzun bir süre sonra ilk kez bilinen can kayıplarına yol açmıştır.

2023 yılında Johannesburg'da düzenlenen BRICS zirvesinde Şi Cinping ve Narendra Modi, tartışmalı sınır gerginliğini azaltmak için “çabaları yoğunlaştırma” konusunda anlaşmışlardır. Bu doğrultuda ağustos ayında Çinli ve Hintli müzakereciler tarafından 31. sınır görüşmeleri gerçekleştirilse de her iki tarafın da bölgede devriye gezdirmeye devam etmesi ve tampon bölgenin sabit kalmasıyla beraber kesin bir sonuca varılamamıştır.[iii] Bunun yanı sıra yeni sınır anlaşması, daha kesin yargıları ve kapsamıyla birlikte hem iki ülke arasındaki hem de bölgesel-küresel dengeleri etkileyecektir.

Yapılan yeni sınır anlaşmasıyla bölgede asker sayısının azaltılması, geri çekilme adımlarının atılması, kulübe ve çadır gibi yapıların kaldırılması, araçların geri alınması ve bölgedeki mevcut sınır çizgilerinin korunması gibi uygulamalar planlanmaktadır. Hindistan hükümetinden bir kaynak, Batı Himalayalar'ın Ladakh bölgesindeki sınırda iki noktada karşı karşıya gelen birliklerin geri çekilmeye başladığını ve gerginliğin sona erdiğini duyurmuştur.

Ayrıca her iki tarafın askerleri, karşı karşıya geldikleri son noktalar olan Depsang ve Demchok bölgelerinden çekilmeye başladığı söylenmiştir.[iv] Bu sürecin ay sonuna kadar tamamlanması beklenmektedir. Anlaşma, Himalayalar bölgesinde barışın korunmasını sağlayarak Hindistan ve Çin arasındaki gerilimi hafifletebilir. Bu durum Güney Asya'nın genel istikrarına da katkıda bulunabilir.

Hindistan ve Çin dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer almaktadır. Sınır sorunlarının azalması, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin iyileşmesi için bir fırsat yaratabilir. Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Avustralya ve Hindistan'dan oluşan QUAD gibi platformlar, Hint-Pasifik'te Çin'in nüfuzunu dengelemek için çabalarını hızlandırmaktadır. Hindistan'ın bu tür ittifaklara yaklaşımı, Çin'le ilişkilerine de bağlıdır. Sınırdaki gerilimin azalması, Hindistan'ın Batı'yla kuracağı olası yeni ittifaklarda daha temkinli bir tutum sergilemesine katkı sağlayabilir.

[i] “India and China have struck a deal that could ease border tensions ahead of expected leader meeting”, CNN World, <https://edition.cnn.com/2024/10/22/asia/india-china-border-agreement-intl-hnk/index.html>, (Erişim Tarihi: 26.10.2024).

[ii] “A border dispute between India and China is getting more serious”, The Economist, <https://11nq.com/xBxaV>, (Erişim Tarihi: 26.10.2024).

[iii] Aynı yer.

[iv] “India, China begin implementing new border pact, ending Himalayan face-off”, Reuters, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/india-china-start-pulling-back-troops-border-face-off-points-source-says-2024-10-25/>, (Erişim Tarihi: 26.10.2024).

ANKASAM ANALİZ

Güney Kore'nin Rusya-Ukrayna Savaşı'na Bakışı

Berra KIZILYAZI

Güney Kore Bakan Yardımcısı Kim Soo-kyung, 29 Ekim 2024 Salı günü yaptığı açıklamada, Rusya'nın Ukrayna'yla uzun süredir devam eden savaşının uzak bir çatışma değil, ulusal güvenliği "doğrudan" etkileyebilecek bir savaş olduğunu söylemiştir.[1].

Kim, Rusya'nın Pyongyang'ın asker göndermesi karşılığında Kuzey Kore'ye kıtalararası balistik füze teknolojisi de dahil olmak üzere gelişmiş askeri teknoloji transfer etmesi halinde bunun Kore Yarımadası'nın güvenliği için ciddi bir tehdit oluşturabileceğini ileri sürmüştür. Bakan Yardımcısı, hükümetin Güney Kore-Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ittifakı içinde yakın koordinasyon sağlayarak çeşitli müdahale senaryoları ve seçenekleri hazırlayacağını belirtmiştir.[2].

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın etkilerinin Asya-Pasifik'e kadar yayılması veya tehdit oluşturması durumu, küreselleşmeyle birlikte ülkelerin değişen siyasi ve ekonomik politikaları çerçevesinde liderlerin tutumuyla da bağlantılıdır. Kuzey Kore'nin Rusya'ya çeşitli silahlarla dolaylı bir destekte bulunduğu iddia edilirken, aynı zamanda Ukrayna'daki savaş için asker desteğinde bulunması ise savaşın dinamiklerini değiştirecek potansiyele sahiptir.

Güney Kore Devlet Başkanı Yoon Suk Yeol, Kuzey Kore'nin Rusya'da asker konuşlandırmasının hem ülkesi hem de dünya için güvenlik tehdidi oluşturduğunu dile getirmiştir.[3]. Rusya ve Kuzey Kore arasında gelişen ilişkilerin özellikle de 2023 yılından bu yana daha çok askeri alanda olduğu söylenebilir. Çünkü o dönemde Kuzey Kore, Rusya'ya top ve mühimmat desteği sunarken, kendisi de Rusya'nın uydu geliştirme, füze ve savaş uçakları gibi teknolojik desteğinden faydalanmıştı. Üstelik aynı yıl Kim Jong-un, Rusya ziyareti sırasında savaş uçağı fabrikalarını ve deniz üslerini ziyaret etmişti. Bu da iki ülke arasında güvenlik işbirliğinin bir adım ileriye taşınması anlamına gelmektedir.

18 Haziran 2024 tarihinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in ziyareti esnasında Rusya ve Kuzey Kore arasında imzalanan "Kapsamlı Stratejik Ortaklık Anlaşması" göz önünde bulundurulduğunda, Batı ve ABD tarafından yalnızlaştırılmaya çalışılan Rusya'nın aradığı desteği bu anlaşma temelinde Kuzey Kore'den sağladığı söylenebilir.

Pentagon, Batılı liderlerin neredeyse üç yıldır süren savaşı şiddetlendireceğini ve bölgedeki ilişkileri sarsacağını söylediği bir hamleyle Kuzey Kore'nin "önümüzdeki birkaç hafta içinde" Ukrayna Savaşı'nda eğitim almak ve savaşmak üzere Rusya'ya yaklaşık 10.000 asker gönderdiğini açıklamıştır. Pentagon Sözcüsü Sabrina Singh, yaptığı açıklamada, Kuzey Koreli askerlerin bir kısmının Ukrayna'ya yaklaştığını ve Rusya'nın Ukrayna saldırısını geri püskürtmek için mücadele ettiği Kursk sınır bölgesine gitmekte olduklarına inanıldığını söylemiştir. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) Genel Sekreteri Mark Rutte ise bazı Kuzey Kore askeri birliklerinin halihazırda Kursk bölgesinde olduğuna dair Ukrayna istihbarat raporlarını doğrulamıştır.[4].

Savaş süresince Batılı aktörlerin Ukrayna'ya olan desteğine karşın Kuzey Kore'nin Rusya'ya verdiği desteğin, uluslararası arenada hegemon güç olan ABD'nin gücünü sarsabileceği, çok kutuplu dünyaya geçişte önemli etkisi olacağı söylenebilir. Ayrıca ABD'nin Ukrayna'ya yaptığı askeri yardımların da bir noktada Rusya'nın müttefik arayışına girmesinde katalizör görevi gördüğü söylenebilir. Bunun yanı sıra Kuzey Kore, ABD'nin hegemonyasını asıl dünya barışına giden yolda bir tehdit olarak görmekte ve Rusya'nın yanında yer almaktadır. Rusya'yı "işgalci" olarak nitelendiren ABD'nin müttefiki Güney Kore ise Ukrayna'ya insani yardımlarda bulunmuş olup doğrudan bir askeri yardım yapmamıştır. Kuzey Kore'nin Rusya'yla olan işbirliği ve asker gönderme hamlesi, hem Güney Kore'nin güvenliği konusundaki endişeleri artırmakta hem de savaşın gidişatına yön verebilme potansiyeli taşıdığından ötürü Batı'nın Asya-Pasifik'e yönelik politikalarında kritik rol oynamaktadır.

Güney Kore Devlet Başkanı Yoon Suk Yeol ve Polonya Devlet Başkanı Andrzej Duda, Kuzey Kore'nin Ukrayna'ya karşı savaşı için Rusya'ya asker göndermesini küresel bir güvenlik tehdidi olarak kınamıştır. Duda'yla ortak bir basın toplantısı düzenleyen Yoon, iki liderin bir zirve gerçekleştirdiğini ve yıl sonuna kadar Güney Kore'nin K2 tanklarının Polonya'ya ihracatı için yeni bir sözleşme imzalanması konusunda anlaşmalarını söylemiştir. Konuyla ilgili Yoon, "Kuzey Kore'nin Rusya'ya asker göndermesinin BM Güvenlik Konseyi kararlarının, BM Tüzüğü'nün doğrudan ihlali olduğu ve Kore Yarımadası ile Avrupa'nın ötesine geçerek küresel güvenliği tehdit eden bir provokasyon olduğu konusunda mutabık kaldık" demiştir.[5].

Batı'nın Rusya'ya olan yaptırımlarına da katılan Güney Kore, Polonya'yla iletişime geçerek Asya-Avrupa arasındaki güvenlik işbirliğini artırmayı, NATO ve AB'yi bu konuda harekete geçirmeyi hedeflemektedir. Diplomatik alanda destek isteyen Güney Kore, dış destek noktasında Kuzey Kore'yi sınırlandırmaya ve engellemeye çalışmaktadır.

Rusya'nın insan gücüne olan ihtiyacı ile Kuzey Kore'nin dövize olan ihtiyacı birbirini karşılamaktadır. Kuzey Kore'nin Rusya'ya askeri destek hamlesi, savaşın seyrini değiştirebilecek öneme sahiptir. Diğer yandan Güney Kore, Batılı aktörlerle olan yakın ilişkileri doğrultusunda güvenlik merkezli politikalarını derinleştirmektedir.

ABD başkanlık seçimlerinden sonra savaşın potansiyel olarak sona ereceği spekülasyonları yapılırken, yaşanan son gelişmelerin savaşın yalnızca Rusya-Ukrayna arasında sınırlı olan bir savaş olmaktan çıkıp daha büyük ölçekte bir dünya savaşını tetikleyebileceği de ileri sürülebilir. Bu durumda ABD'nin hegemonyası ve ona alternatif güç birlikleri oluşturan çeşitli örgütlerin veya kuruluşların ne yönde bir politika izleyeceğinin aslında ABD seçimleriyle netlik kazanacağı ve ABD'nin dış politika yaklaşımının belirleyici etken olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak ABD'ye karşı bir güç mücadelesi sürdürme hedefi doğrultusunda Rusya'yı destekleyen Kuzey Kore ve uluslararası hukuk bağlamında bölgesel güvenlik endişeleri doğrultusunda politikalar izleyecek olan Güney Kore arasında gerilimin daha da tırmanması kaçınılmaz görünmektedir. Rusya-Ukrayna Savaşı, sadece Avrupa'yı değil, Asya-Pasifik'in güvenliğini de ciddi şekilde sarsabilir.

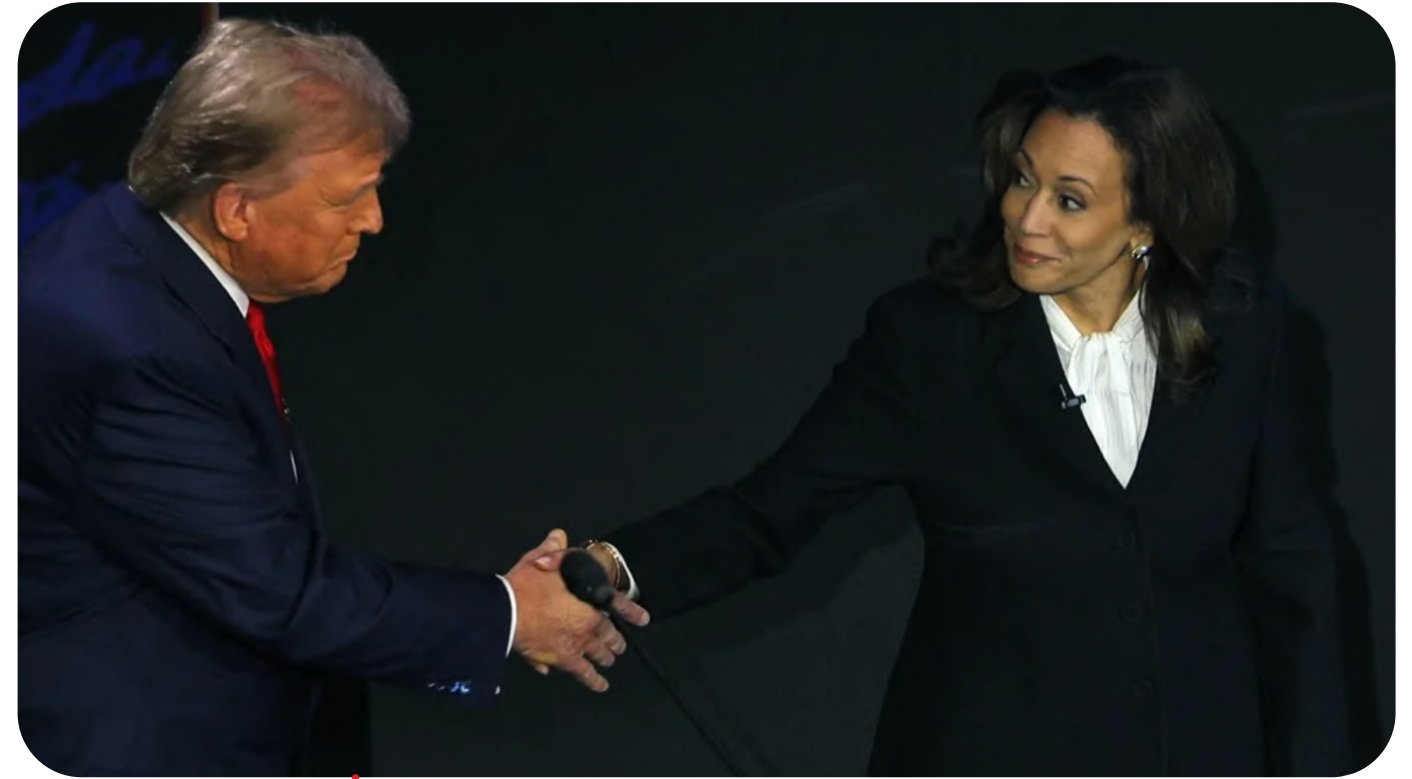
[1]. "Russia-Ukraine war 'directly' affects South Korea's security: vice unification minister", Yonhap News Agency, <https://en.yna.co.kr/view/AEN20241029007300315?section=national/politics>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

[2]. Aynı Yer.

[3]. Aynı Yer.

[4]. "Russia to deploy 10,000 North Korean troops against Ukraine within 'weeks', Pentagon says", The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2024/oct/29/russia-north-korean-troops-ukraine-war>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

[5]. "South Korea's Yoon, Poland's Duda condemn N. Korea troop dispatch to Russia", Reuters, <https://www.reuters.com/world/south-koreas-yoon-polands-duda-condemn-nkorea-troop-dispatch-russia-2024-10-24/>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

ANKASAM ANALİZ

ABD'de Ünlülerin Kararları Seçimleri Etkileyebilir mi?

Sena BİRİNCİ

5 Kasım 2024 tarihinde gerçekleştirilmekte olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başkanlık seçimleri, Kamala Harris ve Donald Trump'ın rekabetiyle kritik bir döneme girildiğini işaret etmektedir. Bu yarışın belirleyici faktörlerinden biri ise ünlülerin politik sahnedeki etkisi olarak kabul edilmektedir.

ABD'de ünlüler, geniş takipçi kitleleri sayesinde kamuoyu algısını şekillendirme gücüne sahiplerdir. Özellikle sosyal medya ve televizyon gibi kanallar aracılığıyla seçim öncesi yapılan destek açıklamaları, seçmen davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Harris ve Trump'ın kampanyalarının bu yılki seçim stratejileri, ünlülerin desteğini kazanmanın önemini ortaya koyarken, bu desteğin seçmen üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri de tartışma konusudur.

ABD seçimlerinde ünlülerin etkisi, zamanla daha belirgin bir hale gelmiş ve seçmenlerin kararlarını etkileyebilecek önemli bir unsur olarak görülmeye başlanmıştır. Ünlü desteği, özellikle 2008 yılında Barack Obama'nın başkanlık kampanyasında büyük yankı uyandırmış ve genç seçmenleri sandığa çekmede etkili olmuştur. Şu anki Demokrat aday Kamala Harris de 2024 seçimleri için bu stratejiyi kullanarak ünlülerin gücünden yararlanmaktadır.

Trump'ın siyasete girişi, bu dinamiği daha da ilginç hale getirmiştir. Trump hem siyasi figür hem de pop kültür ikonu olarak ünlülerin desteğinin çift yönlü olduğunu göstermiştir. Ünlülerin, seçmen kitlesine ulaşma ve belirli konular hakkında farkındalık yaratma yetenekleri göz önüne alındığında, bu desteklerin etkisi yadsınamaz. Ancak 2016 seçimleri örneği, ünlü desteğinin her zaman kesin sonuç getirmediğini kanıtlamıştır. Hillary Clinton'ın kampanyasında Beyoncé, Lady Gaga ve diğer birçok ünlünün yoğun desteğine rağmen seçim sonuçları beklenenin dışında gerçekleşmiştir.[1].

ABD başkanlık seçimleri, Kamala Harris ve Donald Trump arasında başa baş bir mücadele olarak öne çıkmakla beraber sonuçların ne olacağı belirsiz durumdadır. Bu belirsizlikte ünlülerin desteği, kampanyalara duygu katmak için önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Harris, aralarında Taylor Swift, Beyoncé, Oprah ve çeşitli aktör ve aktrisler gibi isimlerin bulunduğu birçok üst düzey ünlünün desteğini alırken, Trump ise daha az sayıda destekçiye sahip gibi görünmektedir.

Ünlülerin desteği genellikle kamu ilgisini arttırmakta ve genç seçmenleri motive etmektedir. Fakat seçmenlerin kararlarını değiştirme üzerindeki etkisinin sınırlı kaldığı da söylenebilir. Ünlülerin asıl etkisi bağış toplama ve katılımı teşvik etme konularında daha belirgindir. Ancak bu destekler seçmen davranışını doğrudan değiştirmese de bile kampanyalara enerji ve farkındalık getirdiği kabul edilmektedir. Seçim sonucu üzerindeki etkisi ise seçim günü yaklaştıkça tartışmaya açık durumdadır. 2024 seçimlerinde Kamala Harris için Mark Ruffalo, Scarlett Johansson, Chris Evans, Taylor Swift ve Jennifer Lopez gibi yıldızlar açıkça desteklerini beyan etmiştir. Bu isimler, sosyal medyada geniş bir takipçi kitlesine sahip oldukları için mesajlarını milyonlarca insana hızla ulaştırabilmektedir.[2] Buna karşılık Donald Trump, Elon Musk, Mel Gibson ve Jon Voight gibi figürlerin desteğini alarak farklı bir kitleye hitap etmektedir. Bu iki aday arasındaki ünlü destekçilerin farkı, toplumun farklı kesimlerine seslenme ve oy potansiyelini artırma stratejileri açısından dikkate değerdir.

Yapılan bir ankete göre, Amerikalıların yalnızca %11'i ünlülerin siyasi görüşlerinin kendilerini etkilediğini belirtirken, %7'si bir ünlünün desteği nedeniyle bir politikacıya oy verdiğini ifade etmiştir. Bu oranlar, ünlülerin seçimler üzerindeki potansiyel etkisini vurgulamakla birlikte halkın büyük bir kısmının siyasi kararlarını daha farklı faktörlere dayandırdığını göstermektedir.[3] Aynı anket, katılımcıların %51'inin bir ünlünün siyasi görüşleri nedeniyle o ünlüye karşı olumsuz bir algı geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Amerikalılar, ünlülerin siyasete katılımının Amerikan demokrasisine zarar verdiğini belirtirken, bu görüşü savunanların çoğunluğunun Demokratlar ve 45 yaş altındaki bireyler olduğu görülmektedir. Ayrıca %32'si ünlülerin siyasete katılımının kariyerlerine zarar verdiğini, yalnızca %10'u bunun yararlı olabileceğini düşünmektedir.[4].

Bu veriler, ünlülerin siyasi katılımının toplum üzerindeki algısını ve etkisini gözler önüne sermektedir. Örneğin Taylor Swift'in 2024 başkanlık seçimlerinde Kamala Harris'i desteklemesi, bazı Amerikalılarda pop yıldızının etkisinin seçim sonuçlarını değiştirebileceği düşüncesini uyandırmıştır. Ancak çeşitli anketlere katılanların çoğu, ünlülerin siyasete karışmaması gerektiğini savunmakta, özellikle Cumhuriyetçiler bu görüşü öne çıkarmaktadır. Formun Üstü

Harvard Üniversitesi'nin bir araştırması, ünlülerin yalnızca ilgi çekmekle kalmayıp seçmen katılımını artırma ve anket sonuçlarını değiştirme gücüne sahip olduğunu göstermiştir.[5]. Megan Thee Stallion ve Beyonce gibi sanatçılar, siyasi mitinglerde sahne alırken, Taylor Swift ve Kylie Jenner gibi isimler, sosyal medyada seçmen kaydı çağrılarıyla büyük etki yaratmıştır. Araştırmaya göre, özellikle genç seçmenler, ünlülerin güvenilirliği sayesinde oy verme motivasyonu bulmaktadır. Ünlülerin siyasi etkinliklerdeki varlığı, seçmen mobilizasyonunu ve kaydını artırarak seçim sonuçlarını doğrudan etkileyebilir. Bunlara bağlı olarak ünlülerin desteği seçim kampanyalarının güçlü bir yönü olabilir; ancak seçmenlerin nihai tercihleri, politika vaatleri, ekonomik koşullar ve adayların kişisel özellikleri gibi daha derin faktörlere bağlıdır. Kamala Harris ve Cumhuriyetçi kampanyalar, büyük sanatçıların ve tanınmış isimlerin etkisini kullanarak genç ve kararsız seçmenleri harekete geçirmeyi hedeflemiştir.

Genç nesillerin 2028 yılında çoğunluk seçmen kitlesini oluşturacağı göz önünde bulundurulduğunda, ünlülerin bu tür kampanya stratejilerindeki rolü, Amerikan demokrasisinde önemli bir trend haline gelmektedir. Bu, seçimlerin sonucunu şekillendiren ve toplumsal katılımı teşvik eden yeni bir çağın habercisi olabilir. Özetle seçimlerde başarı, nihayetinde adayların politikalarına, kampanya stratejilerine ve ekonomik duruma dayanmaktadır. Dolayısıyla ünlü desteği, stratejik bir avantaj sağlasa da seçmenlerin karar verme süreçlerinde daha derin ve somut faktörlerin rolü hala belirleyicidir.

[1] "US election: The celebrities backing Donald Trump or Kamala Harris", Sky News, <https://news.sky.com/story/celebrity-endorsements-and-the-us-election-will-they-make-a-difference-13245902>, (Erişim Tarihi: 03.11.2024).

[2] Adrian Horton, "From JLo to Beyoncé: the double-edged sword of celebrity endorsements", The Guardian, <https://www.theguardian.com/culture/2024/nov/02/celebrity-endorsements-impact-harris-trump-election>, (Erişim Tarihi: 03.11.2024).

[3] Oana Dumitru, "One in ten Americans say a celebrity has caused them to reconsider a political position", YouGov, <https://today.yougov.com/politics/articles/50818-celebrity-caused-reconsider-a-political-position>, (Erişim Tarihi: 03.11.2024).

[4] Aynı yer.

[5] Emily Chang, "Celebrities do have an impact on elections, Harvard study finds", ABD News, <https://abcnews.go.com/Politics/celebrities-impact-elections-harvard-study-finds/story?id=112806120>, (Erişim Tarihi: 03.11.2024).

ANKASAM ANALİZ

Almanya'nın Avrupa Birliği Yolculuğu ve Sınır Kontrolü Sorunu

Erdem Baran ALKAN

Almanya, Orta Avrupa'nın kuzeyinde, Avrupa Birliği için kritik önem taşıyan bir noktada bulunmaktadır. Diğer ülkelere nazaran geç olan birleşmesini 1871 yılında tamamlayan Almanya, "Demir Şansölye" lakaplı dönemin Şansölyesi Otto von Bismarck'ın da politikaları sayesinde Kıta Avrupası'nda İngiltere'ye rakip bir devlet haline gelmiştir. Fakat Bismarck'ın Avrupa'da yaratmaya çalıştığı güç dengesi politikaları, II. Wilhelm'in 1888 yılında Almanya İmparatoru olmasıyla sekteye uğramıştır. Alman İmparatorluğu, Otto von Bismarck'ın 1890 yılında görevden alınmasından itibaren II. Wilhelm'in izlediği artan agresif ve yayılcı dış politikası sayesinde Avrupa'daki güç dengelerini sarsmıştır.

Almanya'nın Avrupa'da tartışılan bir güç haline gelmesi aslında II. Wilhelm döneminden itibaren söz konusu olmuştur. Birçok tarihye göre İmparator'un agresif dış politikası, İngiltere'yle girilen donanma yarışı ve Balkanlardaki Avusturya-Macaristan'ın haklarının amansız savunulması, Birinci Dünya Savaşı'na gidilen yolda önemli motivasyonları oluşturmuştur.

Alman İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkılmasının ardından Versay Antlaşması imzalanmış ve Weimar Cumhuriyeti kurulmuştur. Fakat bu antlaşmanın ağırlığı ve ülkedeki bazı kesimlerin yıkılan milli itibarlarını yeniden tesis etme çabası, zamanla radikalist hareketlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Milliyetçi Sosyalistlerin başını çektiği bu hareket 1933 yılında Hitler'in Başkan Paul von Hindenburg tarafından Şansölye atanmasıyla zirveye ulaşmış ve bu tarihten sonra Almanya'da Nazi dönemi olarak da bilinen Üçüncü İmparatorluk dönemi başlamıştır. Hitler, yukarıda bahsi geçen itibarın restorasyonu dışında Alman neslinden gelen Kuzey Avrupalılar olarak tanımlanan Aryan'lar için bir yaşam alanı yaratılmasını öngörerek aşırı silahlanmaya gitmiş ve nihayetinde İkinci Dünya Savaşı'na sebebiyet vermiştir.

Bu savaştan da yenik ayrılan Almanya, savaş sonrası Batı ve Doğu olarak ikiye bölünmüştür. Bu sürecin ardından başta Fransa ve İngiltere olmak üzere Avrupa'da savaşı engellemek ve bölgede çıkan iki dünya savaşında da baş aktörlerden olan Almanları kontrol altında tutmak amacıyla "Avrupa Projesi" kapsamında bir organizasyon kurulma amacı güdülmüştür. Bunu takiben ise 1952 yılında Çelik ve Demir Topluluğu, altı sene sonra da Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ve Ekonomik Topluluğu kurulmuş ve günümüzde Avrupa Birliği olarak da bilinen uluslararası bir yapının temeli atılmıştır.

O dönemde Batı Almanya bu söz konusu topluluklarda Avrupa Entegrasyonu kapsamında kurucu üye olarak yer almıştır. 1990 yılında Doğu ve Batı Almanya birleşmiş ve 1993 yılında Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle Avrupa Birliği üyesi haline gelmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bölgede geniş çaplı bir savaşın gerçekleşmemesi, organizasyonun göreceli başarısı sayılabilir. Fakat en sonunda federal bir yapı amaçlayan Avrupa Birliği için nihai hedef biraz uzakta görünmektedir. Nihayetinde politik kültürleri değişken yapıların bir arada tutunması zorlukları beraberinde getirmektedir. 1966 yılındaki Boş Sandalye Krizi söz konusu zorlukların yarattığı ilk önemli çatlaklardandı ve organizasyonun çökmesi tehditini beraberinde getirmişti. Bu kriz sonrası gerçekleştirilen Lüksemburg Uzlaşması'yla kurulan veto sistemi ise şu anda Avrupa Birliği'nde hala sorunlara sebebiyet vermektedir.

Almanya'nın Fransa, Belçika, Hollanda, Danimarka, ve Lüksemburg ile sınır kontrollerini altı ay boyunca tek taraflı sıkılaştırmaya başlaması, organizasyonun kendi içindeki kolektiflikten ve söz konusu federal yapı hedefinin ne kadar uzakta olduğunu anlamaya örnek teşkil etmektedir.[1]. Hükümet bu politikayı son seçimlerde sağ partilerin yükselişi ve ölümcül göçmen saldırıların ardından son çare olarak tanıtmıştır. Avusturya, İsviçre, Çekya ve Polonya sınırlarında zaten buna benzer politikalar uygulayan Almanya, sıkı kontrole birlikte sayısız göçmeni caydırmayı hedeflemektedir. Almanya İçişleri Bakanlığı'nın raporuna göre şu ana kadar sayıları 30.000'e varan göçmen, Avusturya sınırından geri gönderilmiştir.

Angela Merkel döneminde göçmenleri kucaklayan politikaların ardından Aşırı Sağcı partilerin Meclis'teki varlıkları İkinci Dünya Savaş öncesi dönemden beri en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Almanya'nın aşırı sağcı partilerin yükselişini durdurması için öncelikle göçmen sorununu çözmeleri gerekecektir. Bunun için de sınır kontrolü getirilmektedir. Fakat sınır kontrolü getirilince de AB ülkelerinden tepki gelmektedir.

1985 yılında kurulan ve 1999 yılında Avrupa Birliği'ne entegre edilen ve 400 milyondan fazla insanın sınır kontrolü olmaksızın seyahat etmesini öngören Schengen Alanı Antlaşması söz konusu olduğunda bu uygulama tartışmalara sebebiyet vermektedir. Polonya Başbakanı Donald Tusk, Almanya'yı bu uygulamasının Schengen Antlaşması'nın "de facto" olarak askıya aldığı iddia ederek eleştirmiş ve ülkeye ziyaretini iptal etmiştir.[2]. Buna karşılık Almanya İçişleri Bakanlığı antlaşma uyarınca ülkeler gerektiği gördüğü şartlarda sınır kontrollerini tekrardan uygulayabilir açıklamasını yapmıştır.[3]. Buna ek olarak yapılan açıklamada, uygulamanın komşu ülkelerle arasındaki sınırları kapsadığını ve AB Dublin Kuralları'na göre iltica başvurularının ilk varış ülkesinde yapılması gerektiği vurgulanmıştır.[4].

Almanya ve Fransa'nın tarihi gerilimlerinin özellikle liberal ekonomik teorisinin de öne sürdüğü üzere ekonomik işbirlikleri, sonrasında uluslararası yapı çatısı altında tırmanmasının imkansız yakın bir hale getirilmesinin ve Almanya'nın kontrol altına alınmasının ardından kıtada göreceli bir barış tesis edilmiştir. Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri'nin Almanya'yı kontrol altında tutması amacıyla bir piyon olarak kurulmuş olduğunu söyleyen görüşler olsa da hedeflerinin belirli kısımlarını başaran bir yapı söz konusu haline gelmiştir.

Fakat organizasyondaki birçok sorunun yanı sıra sınır kontrolü konusu da her ne kadar söylemde antlaşmalarla meşrulaştırılabilirse de yukarıda yazılanlardan anlaşılacağı üzere organizasyonda çatlaklara neden olmaktadır. Kıtada uzun zamandır artmaya devam eden göçmen sorunları bu konunun siyasallaşmasını da beraberinde getirdiğinden ötürü ülkelerin politikalarını göçmenler üzerinden çizmek ve propagandalarını buna yönelik yapmaları işten bile olmamaktadır. Fakat sınır kontrolleri gibi uygulamaların ne kadar istenen sonuca hizmet edebileceği tartışma konusu yapılmaktadır. Şüphesiz yukarıda bahsedilen sorunlar ve her ne kadar kendi çıkarlarıyla örtüşen ama kolektiflikten uzak uygulamalar, uzun yıllar boyunca söz konusu edilmeye devam edilecek ve nihai hedef olan federal bir yapı oluşmasını geciktirecektir.

[1]. Stroud, Liv (2024), "Why is Germany strengthening its border controls now?", Euronews, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/09/10/why-is-germany-strengthening-its-border-controls-now>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

[2]. Harper, Jo (2024), "Polish premier slams Gemrn plans to introduce border controls with neighbors, cancels visit.", Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/en/europe/polish-premier-slams-german-plans-to-introduce-border-controls-with-neighbors-cancels-visit/3326774#1>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

[3]. Rasquinho, Selen Valente (2024), "EU reaches out to Germany over temporary border controls", Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/en/europe/eu-reaches-out-to-germany-over-temporary-border-controls/3326670>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

[4]. Alkousa, Riham (2024), "Germany brings back border checks to curb migration, experts question impact.", Reuters, <https://www.reuters.com/world/europe/germanys-tighter-border-controls-take-effect-irking-neighbours-2024-09-16/>, (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

ANKASAM ANALİZ

Macaristan'ın Gürcistan Gambiti: Orbán'ın Stratejisi ve AB'nin Tepkisi

Ergün MAMEDOV

Güney Kafkasya, jeopolitik dengelerin sürekli değiştiği ve büyük güçlerin etkisini hissettirdiği önemli bir coğrafya olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda Macaristan Başbakanı Viktor Orbán'ın Gürcistan'a yaptığı son ziyaret, bölgede uzun zamandır devam eden siyasi ve ekonomik gerginliklere yeni bir boyut kazandırmıştır. Gürcistan'daki parlamento seçimlerinin ardından yaşanan tartışmalar, seçimlerin şeffaflığına ve meşruiyetine dair Batı'dan gelen eleştirilerle daha da derinleşmiştir. Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler, Gürcistan hükümetine yönelik ciddi eleştiriler yöneltirken, Orbán'ın seçimleri savunarak Gürcü Rüyası hükümetine verdiği destek, Macaristan'ın hem AB içinde hem de bölgedeki siyasi duruşunu sorgulayan tartışmaları yeniden alevlendirmiştir.

Macaristan Başbakanı Viktor Orbán'ın Gürcistan ziyareti, seçim sonrası Batı'nın sert eleştirilerine maruz kalan Gürcü Rüyası hükümetine açık bir destek vererek AB içinde daha derin çatlaklar oluşturma potansiyeline sahip önemli bir diplomatik hamle olarak öne çıkmıştır. Orbán'ın bu ziyaretinin zamanlaması ve içeriği, Batı'nın eleştirilerine rağmen Gürcistan hükümetine verilen güçlü bir destek olarak dikkat çekmiştir. AB ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üyesi olan Macaristan, bu ziyaretle birlikte AB'nin ortak dış politika ve demokratik reformlar konusundaki tutumunu zayıflatmakla kalmayıp aynı zamanda Gürcistan'ın Batı'yla ilişkilerinde de ciddi bir gerilim yaratmıştır. Orbán'ın Gürcü Rüyası hükümetine yönelik erkenden zafer tebrikleri göndermesi, Batı karşıtı tutumunu ve Macaristan'ın Güney Kafkasya'daki stratejik hesaplarını gözler önüne sermiştir. Bu destek, Gürcistan'ın Batı'yla olan ilişkisinde uzun vadede karmaşık etkiler doğurabilecek ve uluslararası ilişkilerde dengeleri değiştirebilecek bir adım olarak değerlendirilmektedir.[1].

İsveç Başbakanı Ulf Kristersson'un Orbán'ın Gürcistan ziyaretine yönelik eleştirileri, Macaristan'ın İsveç Büyükelçisini çağırmasıyla diplomatik bir gerilime dönüşmüştür. Kristersson, Orbán'ın ziyaretini "Rusya'yı temsil eder nitelikte" olarak tanımlarken, Macaristan ise bu eleştirilere güçlü bir tepki vermiştir. Orbán'ın Gürcistan'daki seçimleri "adil ve demokratik" olarak nitelendirmesi ve Macaristan'ın seçimlere yönelik Batılı eleştirileri dikkate almaması, AB ve NATO içindeki diğer ortakları arasında rahatsızlık yaratmıştır.

Gürcistan muhalefet partileri, seçimlerin hileli olduğunu öne sürerken, savcılar bu iddiaları soruşturduklarını açıklamışlardır. Ancak Orbán, Gürcistan'da yaptığı açıklamalarda seçim sürecinin demokratik bir şekilde gerçekleştiğini savunmuş ve Batı'nın eleştirilerine karşı Gürcü Rüyası hükümetinin yanında yer almıştır. İsveç Dışişleri Bakanlığı, Macaristan'daki toplantıyı doğrulamış ve ikili ilişkilerin devamının önemini vurgulamıştır. Bu gerilim, Macaristan'ın Batı ittifakındaki konumunu sorgulayan tartışmaları yeniden alevlendirmiştir ve Orbán'ın dış politikasının uluslararası toplum tarafından nasıl algılandığını bir kez daha gözler önüne sermiştir.[2]

Avrupa Komisyonu'nun genişleme raporu, Gürcistan'ın AB'yle olan ilişkilerinde karşılaştığı önemli zorlukları ortaya koymuştur. AB'nin Gürcistan Büyükelçisi Pawel Herczyński, Gürcü hükümetinin demokratik reformlara ve Avrupa kriterlerine olan taahhütlerini yerine getirme konusunda yetersiz kaldığını belirtmiştir. Seçim sürecindeki şeffaflık eksikliği ve yabancı etkilerin şeffaflığıyla ilgili yasaların geri çekilmemesi, Gürcistan'ın AB standartlarına uyum sağlama çabalarını sekteye uğrattığı iddia edilmiştir. Herczyński, demokratik ilkeler ve hukukun üstünlüğünün AB'nin genişleme sürecindeki temel kıstaslar olduğunun altını çizmiş, Gürcistan'ın ilerlemesinin doğrudan demokratik değerlere bağlı olduğunu hatırlatmıştır. Macaristan ise Orbán ve hükümetinin desteğiyle Gürcü Rüyası'na karşılık bu eleştirilere duyarsız kalmayı sürdürmektedir. Bu durum, Macaristan'ın Gürcistan'daki konumunu AB içinde tartışmalı ve izole bir duruma getirmektedir.[3]

Macaristan Dışişleri Bakanı Péter Szijjártó, Güney Kafkasya'da enerji güvenliği açısından stratejik öneme sahip projeleri desteklediklerini açıklamıştır. Azerbaycan, Gürcistan, Romanya ve Macaristan arasında geliştirilen Karadeniz denizaltı kablo projesini "oyun değiştirici" olarak nitelendiren Szijjártó, bu girişimin Avrupa'ya yeşil enerji aktarımını sağlayacak kilit bir adım olduğunu vurgulamıştır. Projenin yeşil dönüşüm ve enerji çeşitlendirme açısından büyük bir potansiyele sahip olduğunu ifade eden Szijjártó, Macaristan'ın bölgedeki enerji güvenliğini artırmak için Gürcistan'la işbirliğini derinleştirdiğini belirtmiştir. Wizz Air'ın Gürcistan'daki ekonomik ilişkilerdeki lider rolüne dikkat çeken Szijjártó, havayolu şirketinin sivil havacılık sektöründe pazar lideri olduğunu ve bu durumun iki ülke arasındaki ekonomik bağları güçlendirdiğini dile getirmiştir. Gürcistan'ın ekonomik büyümesini öven Szijjártó, düşük bütçe açığı ve yüksek büyüme oranını "kayda değer" bir gelişme olarak değerlendirmiştir.[4]

Macaristan'ın Güney Kafkasya politikasında ekonomik işbirlikleri kadar siyasî destekler de dikkat çekmektedir. Szijjártó, Brüksel'in Gürcistan'ın entegrasyon sürecini dondurma kararını "siyasî ve utanç verici" olarak nitelendirirken, AB'nin Gürcistan'da farklı bir hükümet görmek istediğini iddia etmiştir. Gürcistan'ın AB'ye katkı sağlayacak bir potansiyele sahip olduğunu belirten Szijjártó, Batılı ülkelerin seçimlere yönelik eleştirilerinin Gürcistan'ın gelişim ve entegrasyon sürecine zarar verdiğini savunmuştur. Temmuz ayında Budapeşte'de imzalanan Yatırım Koruma Anlaşması, Macar şirketlerinin Gürcistan'da yatırım yapmasına yönelik yasal bir çerçeve sağlamış ve iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da derinleşmesini hedeflemiştir. Macaristan, turizm, altyapı ve su yönetimi gibi alanlarda Gürcistan'la işbirliğini sürdürmektedir.[5]

Orbán'ın Tiflis'te Gürcistan Başbakanı Irakli Kobakhidze ile yaptığı basın toplantısında, Gürcistan'ın "ikinci bir Ukrayna" olmaktan kaçınmasını övgüyle karşılaması, Macaristan'ın bölgedeki jeopolitik dengeyi koruma amacını yansıtmaktadır. Orbán, Gürcistan halkını barış ve AB yolunda tercih yapmaları nedeniyle tebrik etmiş, Gürcistan'ın savaşın yıkıcı etkilerinden kaçınma kararlılığını desteklediğini ifade etmiştir. Gürcistan ve Macaristan'ı "özgürlük ve egemenlik savaşçıları" olarak tanımlayan Orbán, Batı'nın seçim sonuçlarına dair tartışmalarının ciddiye alınmaması gerektiğini söylemiştir. Gürcistan muhalefeti seçim sonuçlarını kabul etmeyerek parlamentoyu boykot etme tehdidinde bulunurken, Cumhurbaşkanı Salome Zurbişvili seçimleri hileli olarak nitelendirmiş ve Rusya'yı müdahaleyle suçlamıştır. Buna rağmen Orbán'ın Gürcü Rüyası hükümetine verdiği destek, Macaristan'ın Gürcistan'daki konumunu güçlendirme stratejisi olarak ortaya çıkmaktadır.[6]

Macaristan-Gürcistan ilişkileri, Viktor Orbán liderliğindeki Budapeşte hükümetinin AB ana politikalarına ters düşen ve kendi ulusal çıkarlarını önceleyen bağımsız bir strateji izlediğini göstermektedir. Orbán'ın Gürcistan ziyareti sırasında Gürcü Rüyası hükümetine verdiği açık destek, Macaristan'ın AB'den farklı bir pozisyon aldığını ve Güney Kafkasya'da kendi jeopolitik ve ekonomik çıkarlarını gözettiğini ortaya koymaktadır. Bu destek, özellikle seçimler sonrasında Batı'dan gelen eleştirilere rağmen Macaristan'ın Gürcistan'la ilişkilerini güçlendirme çabasıyla öne çıkmıştır.

Macaristan'ın bu politikası, enerji güvenliği ve ekonomik işbirliğini önceleyen bir yaklaşım sergilemektedir. Karadeniz denizaltı kablo projesi gibi stratejik girişimlerle bölgedeki etkisini artırmayı hedefleyen Budapeşte, Gürcistan'ı enerji transferinde önemli bir ortak olarak görmektedir. Orbán hükümeti, AB'nin demokratik reformlara yönelik vurgularına eleştirel yaklaşırken Gürcistan'ı stratejik bir ortak olarak desteklemeyi sürdürmektedir.

Macaristan'ın bu tutumu, AB'nin genişleme politikalarından uzaklaşıp daha pragmatik ve ulusal çıkar odaklı bir çizgiye kaydığını göstermektedir. Bu yaklaşım, Brüksel'in demokratik standartlarını zayıflatma potansiyeline sahipken, bölgedeki jeopolitik dengeleri de etkileyebilir. Macaristan'ın Güney Kafkasya'da bağımsız hareket etmesi hem AB içindeki çatlakları derinleştirmekte hem de Batı'nın bu bölgedeki etkisini azaltmaktadır.

[1] "Amid EU censure, Orbán plans Georgia visit to celebrate contested vote", Politico, <https://www.politico.eu/article/viktor-orban-georgia-government-eu-investigation-hungary-josep-borrell/>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

[2] "Hungary summons Swedish envoy over criticism of PM Orban's visit to Georgia", Reuters, <https://www.reuters.com/world/europe/hungary-summons-swedish-envoy-over-criticism-pm-orbans-visit-georgia-2024-10-30/>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

[3] "EU Ambassador on bloc enlargement report: future of EU-Georgia relations 'now in hands of Georgian Gov't'", Agenda.Ge, <https://agenda.ge/en/news/2024/41376>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

[4] "Hungarian FM: cooperation between Azerbaijan, Georgia, Romania, Hungary 'can be game-changer'", Agenda.Ge, <https://agenda.ge/en/news/2024/41352>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

[5] "Hungarian FM claims 'no international organisation' has described parliamentary elections in Georgia as 'not democratic'", Agenda.Ge, <https://agenda.ge/en/news/2024/41359>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

[6] "Orban pozdravil Gruziyu s tem, chto ona ne prevratilas 'vo vtoruyu Ukrainu'", RTVI, <https://rtvi.com/news/orban-pozdravil-gruziyu-s-tem-chto-ona-ne-prevratilas-vo-vtoruyu-ukrainu>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

ANKASAM ANALİZ

Bangladeş'te Protestolar ve BM'nin Çağrısı

Ekin GÜLLÜOĞLU

Bangladeş'te son aylarda artan siyasi gerginlikler, ülkede derin toplumsal yaralar açarken, uluslararası toplumun da dikkatini çekmiş durumdadır. Başbakan Şeyh Hasina'nın iktidardan düşmesiyle sonuçlanan geniş çaplı protestolar sırasında yaşanan şiddet olayları, özellikle azınlık gruplar ve protestocuların korunması konusundaki yetersizlikleri gözler önüne sermiştir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk, Bangladeş'e yaptığı ziyarette, protestolar sırasında yaşanan cinayetlerin ve insan hakları ihlallerinin soruşturulması çağrısında bulunarak ülkede ulusal bir hakikat ve şifa sürecinin başlatılması gerektiğini belirtmiştir. Bu çağrı, yalnızca yaşanan acıların ve kayıpların telafi edilmesi açısından değil, Bangladeş'in gelecekteki istikrarı için de önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.[1]

Bangladeş, son yıllarda ekonomisinde büyüme kaydetmiş olsa da bu büyüme bazı zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Ülkede, gıda fiyatları ve enflasyon oranları yükselmiştir. Ayrıca uluslararası alanda döviz rezervlerinin azalması ve dış borçların artması gibi ekonomik zorluklar da mevcuttur. Özellikle küresel ekonomik belirsizlikler (örneğin, enerji krizleri ve tedarik zinciri sorunları), Bangladeş ekonomisini etkilemektedir. Ayrıca, tekstil endüstrisi, ülkenin en büyük ihracat kalemi olmaya devam etse de uluslararası rekabet ve çevresel sürdürülebilirlik gibi sorunlar da sektörü etkileyebilmektedir. Küresel piyasada rekabetin artması, çevresel sürdürülebilirlik talepleri ve iş gücü maliyetlerinin yükselmesi gibi etkenler, bu sektörün gelecekteki büyüme potansiyelini sınırlayabilir. Ayrıca uluslararası ticaretin dijitalleşmesi ve otomasyon gibi faktörler de bu sektörü olumsuz etkileyebilir.

Bangladeş'in genç nüfusu, iş gücü açısından büyük bir potansiyel sunsa da bu gençlerin eğitim ve istihdam fırsatlarına erişimi sınırlıdır. Eğitim sistemindeki eksiklikler, iş gücü piyasasında uyumsuzluk yaratabilir ve işsizlik oranlarını artırabilir. Ayrıca nüfusun hızla artması, sosyal hizmetlere olan talebi artırarak ülkenin kalkınmasını zorlaştırabilir. Bangladeş'te sağlık, eğitim, altyapı ve sosyal güvenlik sistemleri hala gelişmeye devam etmektedir. Yoksulluk oranı düşerken, gelir eşitsizliği ve sınıfsal farklar önemli bir sorun teşkil etmektedir. Sağlık ve eğitim alanındaki eşitsizlikler, toplumsal huzursuzluklara yol açabilir.

Bangladeş'te son yıllarda giderek daha fazla siyasi kutuplaşma ve gerginlik yaşanmaktadır. Ülkedeki demokratik kurumlar ve hukuk devletinin işleyişi, uzun vadede büyük bir belirsizlik yaratmaktadır. Hukukun üstünlüğü, bağımsız yargı ve basın özgürlüğü gibi temel unsurların zayıflaması, ülkenin demokrasiye olan güvenini zedeleyebilir. Bangladeş, bölgesel güçler olan Hindistan ve Çin arasında denge kurmaya çalışmaktadır. Hindistan'la olan ilişkiler, sınır meseleleri, su kaynakları paylaşımı ve ticaret gibi alanlarda zorluklar yaratabilirken, Çin'le ekonomik bağlar (özellikle Kuşak ve Yol Girişimi) ülkede altyapı projeleri açısından fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu ilişkiler zaman zaman jeopolitik gerilimlere yol açabilir.

Bangladeş, son yıllarda siyasi gerilimlerin giderek arttığı bir ülke haline gelmiştir. Şeyh Hasina'nın uzun süreli iktidarı boyunca muhalefete yönelik baskılar ve iddialar, halkta büyük bir hoşnutsuzluk yaratmıştır. Bu hoşnutsuzluk, temmuz ve ağustos aylarında büyük protestolarla kendini göstermiş ve Hasina, Hindistan'a kaçmak durumunda kalmıştır. Nobel Barış Ödülü sahibi ekonomist Muhammad Yunus'un liderliğindeki geçici hükümetin görevi devralması, ülkenin yeni bir döneme girmesini sağlasa da bu süreç sırasında yaşanan şiddet olayları ve ölümler, toplumda derin izler bırakmıştır. Özellikle protestoculara karşı kullanılan aşırı güç ve çocuklar da dahil olmak üzere birçok insanın hayatını kaybetmesi, insan hakları örgütlerinin ve Birleşmiş Milletler'in tepkisine yol açmıştır.[2]

BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk, Bangladeş ziyaretinin sonunda yaptığı açıklamada, ülkede yaşanan insan hakları ihlallerinin soruşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Türk, şiddet olaylarının mağdurlarına adalet sağlanması için uluslararası toplumu harekete geçmeye çağırırken, aynı zamanda Bangladeş için bir hakikat ve şifa sürecinin önemine dikkat çekmiştir. Bu tür bir süreç, yalnızca geçmişte yaşanan olayların hesabını sormakla kalmaz, aynı zamanda toplumun barış ve istikrara ulaşmasını sağlayacak bir zemin oluşturur. Türk'ün çağrısı, ülkedeki mevcut geçici yönetimin de bu süreci başlatması ve desteklemesi yönünde güçlü bir mesaj olarak yorumlanabilir.

Protestolar sırasında yaşanan şiddet ve ölümler, Bangladeş'in siyasi yapısındaki kırılma noktaları bir kez daha gözler önüne sermiştir. Özellikle azınlık gruplar, bu tür kriz dönemlerinde en çok etkilenen kesimler arasında yer almaktadır. Ülkedeki Hindu, Budist ve diğer dini azınlıklar, geçmişten bu yana farklı siyasi krizlerde hedef haline gelmiş ve korunmasız bırakılmış durumdadır. Türk, bu noktada azınlıkların korunmasının önemini vurgularken, geçici hükümeti ve uluslararası toplumu azınlıklara yönelik koruma mekanizmaları geliştirmeye çağırmıştır. Azınlıkların güvenliğini sağlamak, sadece insan hakları açısından değil, aynı zamanda Bangladeş'in uzun vadeli toplumsal barışı için de elzemdir.

Geçmişte Güney Afrika ve Şili gibi ülkelerde uygulanan bu tür süreçler, toplumların tarihlerinde yaşanan insan hakları ihlalleriyle yüzleşmesini ve gelecekte benzer olayların tekrar etmemesini sağlama amacını taşır. Bangladeş'in de benzer bir sürece girmesi, yalnızca mağdurların adalet arayışına yanıt vermekle kalmayacak, aynı zamanda toplumun bir bütün olarak bu olaylardan ders almasına olanak tanıyacaktır. Ancak böyle bir sürecin başarısı, geçici hükümetin ve tüm siyasi aktörlerin bu süreci destekleme kararlılığına bağlı olacaktır.

Bangladeş'in siyasi geleceği belirsizliğini korumaktadır. Muhammad Yunus liderliğindeki geçici hükümetin, ülkede demokratik bir düzenin yeniden tesisi ve adaletin sağlanması konusundaki taahhütleri büyük önem taşımaktadır. Ancak uluslararası toplumun ve Birleşmiş Milletler'in baskısı olmaksızın, bu sürecin istenilen şekilde ilerleyip ilerlemeyeceği belirsizdir. Bangladeş'teki mevcut durum, uluslararası gözlemciler ve insan hakları örgütleri tarafından yakından izlenmekte ve ülkedeki siyasi istikrarın sağlanması için uluslararası desteğin devam etmesi büyük önem arz etmektedir.

[1] Singh Kanishka, "UN urges probe of killings in Bangladesh protests, minority protection", Reuters, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/un-urges-probe-killings-bangladesh-protests-minority-protection-2024-10-30/>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

[2] Aynı yer.

ANKASAM ANALİZ

Seçimlerin Ardından Batı-Gürcistan Krizi

Ergün MAMEDOV

Gürcistan'da 2024 parlamento seçimleri hem iç hem de dış politikada derin yankılar uyandıran sonuçlar ortaya koymuş ve ülkenin gelecekteki yönelimine dair önemli tartışmalara zemin hazırlamıştır. Seçim sonuçlarının açıklanması, iktidardaki Gürcü Rüyası Partisi'nin (GRP) güçlü bir şekilde önde olduğunu göstermiş; ancak bu durum, muhalefet partileri tarafından sert eleştirilerle karşılanmıştır. Cumhurbaşkanı Salome Zurbişvili'nin seçimleri "tamamen hileli" olarak nitelendirmesi ve halkı protestolara katılmaya davet etmesi, siyasî gerilimleri artırmış ve ülkedeki siyasî kutuplaşmayı daha da derinleştirmiştir. Uluslararası gözlemciler, seçimlerin genel olarak barışçıl geçtiğini belirtirken, bazı yapısal ve sistematik sorunların varlığını da gözler önüne sermişlerdir.

Gürcistan Merkez Seçim Komisyonu'nun parlamento seçimleriyle ilgili açıkladığı ön sonuçlar, GRP'nin yüzde 53,028'lik oy oranıyla önde olduğunu göstermiştir. Bu, GRP'nin pozisyonunu güçlendiren ve iktidarını koruma potansiyelini pekiştiren bir gelişme olarak yorumlanabilir. Öte yandan oyların yüzde 70'inden fazlasının sayıldığı mevcut verilere göre, muhalefetin farklı bloklara dağılımı olması dikkat çekicidir. Gürcistan'ı Kurtarmak İçin Birlik koalisyonu, Birleşik Ulusal Hareket ve Strateji Agmaşenebeli gibi grupları içermesine rağmen sadece yüzde 9,852 oy oranına ulaşmıştır. Giorgi Gakharia liderliğindeki Gürcistan İçin Parti yüzde 8,224, Değişim Koalisyonu yüzde 11,185 ve Güçlü Gürcistan yüzde 9,011 oy alarak, muhalefetin parçalanmış bir yapıda olduğunu ve toplumsal desteği geniş ölçekte konsolide edemediğini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, GRP'nin karşısındaki muhalefetin birlik eksikliğinden kaynaklanan zayıflığına işaret etmektedir.[1]

Zurbişvili'nin tepkisi, seçim sonuçlarının Gürcistan'ın Batı'yla entegrasyon yolundaki süreçleri derinden etkileyebileceğine dair endişelerini dile getirerek bu yönde iddialarda bulunmuştur. Zurbişvili, seçimlerin "tamamen hileli" olduğunu ifade ederek Rusya'nın etkisinin ve "özel bir operasyon" ile Gürcistan'ı Avrupa'dan uzaklaştırma çabalarının altını çizmiştir. Bu açıklamalar, Gürcistan'ın iç politik atmosferinde yaşanan ciddi kutuplaşmayı yansıtmakta ve ülkedeki siyasî gerginliklerin daha da derinleşebileceğini göstermektedir. Cumhurbaşkanı'nın, muhalefetle birlikte protestolara katılma ve halkı "oylarınızı savunmaya" çağırma kararı, Gürcistan'ın Batı yanlısı ve Rusya etkisi altındaki siyasî yönelimleri arasında bir dönüm noktasına işaret etmektedir. Bu durum, Tiflis'teki kitlesel eylemlerin Güney Kafkasya'da yeni siyasî çalkantılara yol açabileceğini göstermektedir.[2]

Uluslararası gözlemcilerin seçim sürecine ilişkin tepkileri de dikkat çekicidir. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi, AGİT Parlamenterler Asamblesi, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, NATO Parlamenter Asamblesi ve Avrupa Parlamentosu temsilcileri, seçimlerin "büyük ölçüde barışçıl" geçtiğini belirtmiş, bunun demokratik bir seçim için yeterli yasal çerçevenin varlığını gösterdiğini kaydetmişlerdir. Seçimlerin organizasyonundaki etkinliğe rağmen, aday belirleme ve karar alma süreçlerinde yapılan son değişikliklerin seçim yönetiminin tarafsızlığına yönelik kamu algısını zedelediği vurgulanmıştır.

Gözlemciler, seçim gününün genel olarak düzenli olmasına karşın, oy gizliliğinin ihlal edildiği ve seçmenlere baskı uygulandığına dair raporların gergin bir atmosferin varlığını ortaya koyduğunu ifade etmişlerdir. Kampanyaların rekabetçi olmasına rağmen, kullanılan dilin ve görsellerin oldukça kutuplaştırıcı nitelikte olduğu ve bu durumun siyasî ortamı daha da gerdirdiği belirtilmiştir.[3]

Seçimlerin ardından AB cephesinde de farklı tutumlar sergilenmiştir. Brüksel, GRP'nin izlediği denge politikasını yakından izlerken, radikal Batı yanlısı adayların kazanamaması, AB'nin birçok üyesi tarafından olumsuz karşılanmıştır. Ancak Macaristan, Gürcistan'a destek veren tek üye ülke olarak farklı bir tutum sergilemiş ve ülkenin ulusal çıkarlarını ön planda tutan politikalarını desteklemiştir. Bu durum, Gürcistan'ın Batı'yla ilişkilerinde dengeli ve pragmatik bir yaklaşımı sürdürmek zorunda olduğunun göstergesi olmuştur.

AB'nin reform talepleri ve demokratik değerlere bağlılık konusundaki ısrarı, Gürcistan üzerindeki dış baskının bir süre daha devam edeceğine işaret etmektedir. Özellikle Avrupa Komisyonu'nun genişleme raporu, Gürcistan'ın AB'ye entegrasyon yolunda karşılaştığı zorluklara işaret etmiş, tartışmalı yasa tasarılarının geri çekilmesi ve demokratik reformların gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Avrupa Komisyonu'nun, GRP'nin Rusya'nın etkisine benzer yasalar çıkarmasını ve ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı uygulamalarını eleştirmesi, Batı'nın Gürcistan üzerindeki baskısının devam edeceğinin bir göstergesi olmuştur. Pawel Herczyński, Gürcistan'ın gelecekteki Avrupa perspektifinin, liderlerinin demokratik değerlere ve hukukun üstünlüğüne olan bağlılığına dayandığını belirtmiş ve AB'ye katılım sürecinin liyakat esasına göre ilerleyeceğinin altını çizmiştir. Özellikle seçim süreçlerindeki şeffaflık eksikliği ve uluslararası gözlemcilerin endişeleri, Gürcistan'ın AB'ye entegrasyon yolunda karşı karşıya olduğu zorlukları ortaya koymuştur.[4]

Gürcistan ekonomisi ise GRP hükümeti döneminde olumlu bir seyir izlemiştir. Eylül ayında yüzde 8,3, Ocak-Eylül döneminde ise yüzde 9,8 büyüme kaydedilmiştir. İnşaat, finans, sigorta, ulaşım ve ticaret gibi sektörlerin katkısıyla bu büyüme desteklenmiştir. Enerji sektöründeki düşüşe rağmen uluslararası finans kuruluşları Gürcistan'ın ekonomik büyüme beklentilerini yükseltmiştir. IMF, 2024 yılında yüzde 7,6, 2025 yılında ise yüzde 6 büyüme öngörmektedir. GRP'nin ekonomik politikasının, ulusal çıkarları gözeterek büyümeyi sürdürmeye odaklanacağı anlaşılmaktadır. Bu süreçte Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası ve Asya Kalkınma Bankası da Gürcistan ekonomisinin potansiyelini vurgulayan olumlu revizeler yapmıştır. [5]

Gürcistan'ın mevcut siyasî atmosferi ve seçim sonuçları, ülkenin denge politikasını sürdürmeye kararlı olduğunu göstermektedir. GRP'nin iktidarını koruması, Gürcistan'ın hem Batı'yla ilişkilerini koruma hem de jeopolitik temelli denge politikasının devam etme konusundaki çabasına işaret etmektedir. Özellikle Zurbişvili'nin ve muhalefetin tepkileri, toplum içinde AB yanlısı ve Rusya etkisine karşı bir tutumun varlığını teyit etmekte, bu bağlamda halk nezdinde Avrupa'ya entegrasyon arzusunun sürdüğünü göstermektedir. Ancak GRP, Batı'nın baskılarına rağmen ulusal çıkarları gözeterek daha özerk bir dış politika izleyecektir. Özellikle enerji, ticaret ve ekonomik büyüme odaklı politikalar, Gürcistan'ın bağımsız ekonomik kalkınma stratejisiyle Avrupa'ya olan bağımlılığını sınırlandırma çabalarını sürdüreceğini göstermektedir. Bu senaryo, Gürcistan'ın AB'yle ilişkilerde belirli noktalarda uzlaşmazlık yaşasa da bağımsız karar alma iradesine dayalı dengeli bir politika izleyeceğini öngörmektedir.

Öte yandan AB, Gürcistan'ın tamamen Rusya'nın etkisi altına girmesini engellemek adına daha esnek bir tutum benimsemek zorunda kalabilir. Seçim sonuçları ve halkın protestolara katılımı, Gürcistan'ın Avrupa'yla ilişkilerinde derin bir bağıllık gösterdiğini ortaya koyarken, AB'nin demokratik reform ve insan hakları taleplerini kısmen revize ederek ortak paydada buluşma yoluna gitmesi gerekebilir. Zira AB, Gürcistan'ı tamamen kaybetmemek ve Kafkasya'da stratejik bir ortaklığı sürdürmek adına, ilerleyen süreçte daha esnek ve Gürcistan'ın iç dengelerine daha duyarlı bir yaklaşım sergileyebilir. Bu durumda AB, Gürcistan'ın denge politikalarına yönelik baskısını azaltarak işbirliği fırsatlarını koruma yoluna yönelebilir. Böylelikle, uzun vadede Gürcistan'ın AB'ye entegrasyon sürecinde daha olumlu adımlar atmasını sağlamak için, karşılıklı anlayışa dayalı bir diplomatik yaklaşımı benimseyebilir.

- [1]. "Georgian Election Commission's preliminary results put ruling party at 53%", Agenda.Ge, <https://agenda.ge/en/news/2024/41279>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).
- [2]. Emma Burrows, "Georgian president won't recognize parliamentary election result and calls for a protest", APNews, <https://apnews.com/article/georgia-russia-election-european-union-8f040cb30e1d9c9e778383cbcb7b2c1>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).
- [3]. "Georgia's elections marred by an uneven playing field, pressure and tension, but voters were offered a wide choice: international observers", OSCE, <https://www.osce.org/odihr/elections/georgia/579376>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).
- [4]. "EU Ambassador on bloc enlargement report: future of EU-Georgia relations 'now in hands of Georgian Gov't'", Agenda.Ge, <https://agenda.ge/en/news/2024/41376>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).
- [5]. "Rapid Estimates of Economics Growth: September 2024", GeoStat, <https://www.geostat.ge/media/66508/Rapid-Estimates-of-Economic-Growth%2C-September-2024.pdf>, (Erişim Tarihi: 31.10.2024).

ANKASAM ANALİZ

Ulusların Çöküşü: Enerji Yoksulluğu ve Küresel Politikalara Etkisi

Ömer Faruk PEKGÖZ

Dünya genelinde 770 milyon insan hâlâ elektrik erişiminden yoksundur ve yaklaşık 2,6 milyar insan, yemek pişirme gibi temel ihtiyaçlarını sağlıksız ve verimsiz yakıtlarla karşılamaktadır.[1]. Enerji yoksulluğu genellikle düşük gelirli ülkelerde yoğunlaşmış olsa da gelişmekte olan ülkelerde de bu sorunun yaygın olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, düşük altyapı yatırımları, yetersiz kaynaklar, jeopolitik sorunlar ve yüksek enerji fiyatları gibi çeşitli nedenlere bağlanmaktadır.[2].

Enerji yoksulluğu, ekonomik büyüme ve sosyal gelişmeyi sınırlarken, eğitim, sağlık ve genel yaşam kalitesinde büyük bir eşitsizliğe yol açmaktadır. Örneğin elektriğe erişimi olmayan haneler, çocuklarının eğitiminde kısıtlı aydınlatma kaynaklarıyla mücadele ederken, hastaneler gerekli medikal cihazları çalıştıramayarak sağlık hizmetlerini sürdürülebilir bir şekilde sunamamaktadır.[3]. Bu durum, ekonomik fırsat eşitliğini baltalamakta ve sosyal istikrarı tehdit etmektedir.

Yapılan çalışmalara göre bir hanenin toplam enerji harcamaları aylık veya yıllık bütçesinin %25'ini aştığında "enerji yoksulu" olarak nitelendirilmektedir. Elektrik sektörü için bakıldığında aylık 100 kWh-yıllık 1200 kWh'dan daha az elektrik tüketen veya toplam bütçesinin %10'undan fazlasını elektrik gideri için ayıran hane halkları elektrik yoksulu olarak adlandırılmaktadır. Su yoksulu statüsü için sınırlara bakıldığında gelişmiş ülkelerde yoksulluk sınırı %3, gelişmekte ve yoksul ülkeler için değerlendirme kriteri, toplam bütçeden %5-6'nın üzerinde bir giderin su için ayrılmasıdır.

Doğal gaz için özel bir çalışma yapılmamıştır. Fakat toplam yoksulluk değerlendirme yüzdesi üzerinden gidildiğinde bir hanenin “doğal gaz yoksulu” olarak nitelendirilmesi için kullanılabilir gelirin %10’undan daha fazlasını doğal gaz harcaması için ayırması gerektiğini söyleyebiliriz. Bu yüzdelik dilimler ülkelerin ekonomilerine ve gelişmişliklerine göre değişiklikler gösterebilir.[4].

Enerji yoksulluğu, sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliği hedeflerine ulaşılmasını zorlaştırmakta ve gelecekte küresel bir krize dönüşme potansiyeli taşımaktadır. Öncelikle enerji yoksulluğu olan bölgelerde fosil yakıtlara olan bağımlılık, karbon emisyonlarını artırarak iklim değişikliğini hızlandırmaktadır. IEA’nın 2022 yılı raporuna göre, gelişmekte olan ülkeler karbon salınımını azaltmak için yeterli yenilenebilir enerjiye erişemediklerinden dolayı düşük maliyetli ancak çevreye zarar veren fosil yakıtlara yönelmektedir. Bu da küresel ısınmayı artırarak çevresel krizleri tetiklemektedir.

Enerji yoksulluğu, aynı zamanda sosyal ve ekonomik istikrarsızlığa yol açarak göç krizlerine sebep olabilir. Enerjiye erişimin olmadığı veya kısıtlı olduğu bölgelerde, insanlar daha iyi yaşam koşulları arayışında göç etmek zorunda kalabilirler. Özellikle Afrika ve Güney Asya’da enerjiye erişimin sınırlı olduğu bölgelerde bu tür iç göçler yaygın olarak gözlemlenmektedir.[5]. Bu durum, kaynak sıkıntısı çeken büyük şehirlerde sosyal gerginliklere neden olabilir ve ülkeler arasındaki ekonomik eşitsizlikleri artırabilir.

Sağlık açısından da enerji yoksulluğunun tehlikeleri büyüktür. Özellikle temiz pişirme imkanlarına erişemeyen ailelerde, ev içi hava kirliliği nedeniyle yılda 3,8 milyon kişi hayatını kaybetmektedir.[6]. Bu rakam, sağlık sistemleri üzerinde ağır bir yük oluşturmaktadır ve enerji yoksulluğunun devam etmesi durumunda bu kayıpların artacağı öngörülmektedir.

Gelişmiş ülkeler, enerji yoksulluğunun azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri, düşük gelirli hanelere yönelik enerji sübvansiyonları, enerji verimliliği projeleri ve yenilenebilir enerji yatırımlarıyla enerji yoksulluğunu azaltmaya çalışmaktadır. Avrupa İstatistik Ofisi’nin (Eurostat, 2021) verilerine göre, Avrupa Birliği’nde enerjiye erişimi olmayan veya yüksek enerji maliyetleri nedeniyle enerji yoksulluğu yaşayan hanelerin oranı %7 civarındadır. AB, bu oranı azaltmak için enerji verimliliği direktifleri ve yenilenebilir enerji kullanımının artırılmasına yönelik politikalar benimsemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) de enerji yoksulluğuna karşı çeşitli önlemler almaktadır. Özellikle düşük gelirli bölgelerde enerji verimliliğini artırmaya yönelik projeler geliştiren ABD, 2020 yılında enerji verimliliği programlarına yaklaşık 6 milyar dolar yatırım yapmıştır (EIA, 2021). Bu yatırımlar, düşük gelirli hanelerin enerji maliyetlerini düşürerek enerjiye erişimlerini artırmayı amaçlamaktadır.

Bununla birlikte, gelişmiş ülkelerin enerji yoksulluğuna yaklaşımı, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada yeterli değildir. Özellikle enerji yoksulluğunun daha yoğun olduğu bölgelerde daha fazla uluslararası yardıma ihtiyaç duyulmaktadır. Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar, bu konuda iş birliği yaparak gelişmekte olan ülkelere finansal destek sağlamaktadır. Dünya Bankası’nın 2021 yılı raporuna göre, düşük gelirli ülkelere yönelik yenilenebilir enerji finansmanının artırılması gerektiği ve bu ülkelerdeki enerji yoksulluğunu azaltmak için daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır.

Enerji yoksulluğu sorunu üzerinde yapılan akademik çalışmalar ve uluslararası raporlar, sorunun küresel boyutta ne kadar ciddi olduğunu ortaya koymaktadır. IEA’nın 2021 yılı raporuna göre, enerjiye erişim olmayan kişi sayısı 2019 yılında 770 milyon iken, Covid-19 salgını sonrasında bu rakamın daha da arttığı tahmin edilmektedir. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne göre, 2030 yılına kadar tüm dünya nüfusunun modern enerji hizmetlerine erişimi hedeflenmektedir, ancak mevcut ilerleme hızına göre bu hedefe ulaşılması zor görünmektedir (UN, 2022).

Ayrıca World Bank’in 2022 yılı verilerine göre, Afrika’da nüfusun %40’ından fazlasının hâlâ elektrik erişimi yoktur ve bu durum kıtada ekonomik kalkınmanın önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu bölgelerde enerji altyapısının geliştirilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılması gerekmektedir. Dünya Bankası, enerji yoksulluğunun azaltılması için yıllık en az 30 milyar dolarlık bir yatırımın gerekli olduğunu bildirmektedir.

Enerji yoksulluğu, enerji altyapısı yetersiz ülkelerin ekonomik ve siyasi olarak enerji tedarikçilerine bağımlı hale gelmesine neden olur. Bu durum, küresel güç dengesinde gelişmiş ülkelerin nüfuzunu artırırken, enerjiye erişimi sınırlı ülkeleri savunmasız bırakır. Örneğin Uluslararası Enerji Ajansı’nın verilerine göre,[7] Sahra Altı Afrika bölgesinde enerjiye erişim oranı %50’nin altındadır. Bu durum, bölgenin büyüme potansiyelini sınırlayarak dış yardımlara bağımlılığı artırır ve enerjiye erişim, ülkelerin ekonomik bağımsızlığını belirleyen ana faktörlerden biri haline gelir. Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi, Asya ve Afrika’daki enerji yoksulu ülkelerdeki enerji altyapısı projelerine büyük yatırım yapmasını sağlamış, bu bölgelerdeki nüfuzunu güçlendirmiştir.

Enerji yoksulluğu, ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadele etmelerini zorlaştırmakta, düşük maliyetli fosil yakıtların tercih edilmesine yol açarak küresel karbon emisyonlarını artırmaktadır. Enerjiye erişimi olmayan veya sınırlı olan ülkeler, düşük maliyetli fakat çevreye zararlı olan fosil yakıtları kullanmak zorunda kalmakta, bu da küresel ısınmanın artmasına katkıda bulunmaktadır. Bu ülkeler, Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası taahhütlerini yerine getirmekte zorlanmaktadır. Çünkü bu geçiş için gerekli finansal ve teknik desteğe ihtiyaç duymaktadır.[8].

Yoksulluğu, sosyal huzursuzluklara ve göçlere sebep olarak gelişmiş ülkelerin sosyal yapısını etkilemektedir. Enerjiye erişimi olmayan ya da sınırlı olan bölgelerdeki insanlar, daha iyi yaşam koşulları arayışıyla göç etmektedir. Uluslararası Göç Örgütü’nün raporuna göre, enerji yoksulluğu kaynaklı göçler son yıllarda hızla artmıştır. Bu yüzden Avrupa başta olmak üzere birçok ülkede göç politikalarının yeniden düzenlenmesini gerekmektedir.[9].

Afrika ve Orta Doğu’dan Avrupa’ya yapılan göçlerin kısmı, enerji kaynaklarına erişim sıkıntısı çeken bölgelerden gelmektedir. Bu da gelişmiş ülkelerde göçmen karşıtlığı gibi toplumsal sorunlara yol açarak ülkelerin iç siyasetinde baskılar yaratmaktadır.

Sonuç olarak enerji yoksulluğu, dünya siyaseti üzerinde ekonomik bağımlılık, güvenlik tehditleri, sosyal istikrarsızlık, iklim değişikliği ve göç gibi çok sayıda sorun yaratmakta, bu da küresel barış ve güvenliği tehdit eden faktörler arasında yer almaktadır. Enerji yoksulluğunun küresel siyasetteki bu etkilerini azaltmak için gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere yenilenebilir enerjiye geçiş için gerekli finansal ve teknolojik desteği sağlaması gerekmektedir. Enerji yoksulluğu sorununa çözüm getirilmesi, dünya genelinde barış, istikrar ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik edecektir.

[1] IEA. (2022). Energy Access Outlook. International Energy Agency.

[2] World Bank. (2022). Energy Poverty and Sustainable Development. World Bank.

[3] UNDP. (2022). Energy and Development Report. United Nations Development Programme.

[4] “Dünyada ve Türkiye’de Enerji Yoksulluğu Görünümü.”, Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği, https://enerji.mmo.org.tr/wp-content/uploads/2019/06/Dunyada_ve_Turkiye_de_Enerji_Yoksullugu_Gorunumu.pdf, (Erişim Tarihi: 01.11.2024)

[5] Eurostat. (2021). Energy Poverty in the EU: Statistics Explained. European Union.

[6] WHO. (2022). Household Air Pollution and Health. World Health Organization.

[7] International Energy Agency (IEA). (2021). Africa Energy Outlook 2021.

[8] United Nations (UN). (2022). Paris Agreement Progress Report.

[9] International Organization for Migration (IOM). (2023). World Migration Report 2023.

ANKASAM ANALİZ

Avrupa Birliği'nin Trump Endişesi

Prof. Dr. Murat ERCAN

Avrupa Birliği (AB), Trump'ın yeniden başkanlık görevine dönmesi ile Ukrayna'ya yapılan yardımları durdurması ve yeniden bir "ticaret savaşı" olasılığından endişe etmektedir. Bu olası senaryo yüzünden AB, daha önceden hazırlıklarını yapmaya başlamıştır.

Trump'ın 5 Kasım 2024 tarihinde yapılan seçimlerini kazanmasıyla yeniden başkanlık koltuğuna oturacak olması, AB için çeşitli güvenlik ve dış politika endişelerini gündeme getirmiştir. AB'nin bu endişesi Trump'ın başkan olduğu 2017-2021 döneminde yaşanan sorunlardan kaynaklanmaktadır. Çünkü Trump başkanlığının ilk döneminde AB'yi "cehennem çukuru" olarak tanımlayıp "ABD karşıtı" ve bilhassa "ticari hasım" olarak nitelendirmiştir. Bu doğrultuda Trump, ABD ile AB arasında ekonomik sektörler arası ticari engellerin kaldırılmasını öngören Transatlantik Ticaret ve Yatırım Anlaşması'nın (TTIP) görüşmelerini durdurmuştur. Ayrıca Trump, başkanlığının ilk döneminde Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) borcu olan ve ödemesini yapmayan üye devletlere Rusya'nın saldırmasını teşvik edeceğini açıklayarak NATO'nun varlığını sorgulamıştır. Bu gerçekler çerçevesinde Trump'ın 5 Kasım 2024 tarihinde gerçekleşen başkanlık seçiminden zaferle çıkması AB ülkelerindeki endişeyi artırmıştır.

İkinci seçim kampanyalarında Trump, AB ülkelerini NATO içindeki mali sorumluluklarını yerine getirmemekle eleştirmiş ve başkanlık görevine yeniden geldiğinde ABD'yi "artık işlevini yitirmiş" olarak nitelendirdiği NATO'dan çekebileceğini ifade etmiştir. Ayrıca Ukrayna Devlet Başkanı Vladimir Zelenski'yi "tarihin en büyük satıcısı" olarak tanımlayan Trump, Rusya-Ukrayna Savaşı'nı kısa sürede sona erdireceğini ileri sürmüştür. Bu açıklamalar, Trump'ın seçilmesi halinde ABD'nin Ukrayna'ya sağladığı milyarlarca dolarlık askeri desteği sonlandırabileceğine işaret etmektedir.

Trump'ın bu açıklamaları ve AB'nin endişeleri, Birliği birtakım önlemler almaya zorlamıştır. Trump'ın geçmişte ABD'nin Ukrayna'ya sağladığı mali ve askeri yardımları eleştirerek bu desteklerin Amerikan halkının çıkarları açısından uzun vadeli yararlarını sorgulaması, AB'nin Ukrayna'ya olan desteğinin sürdürülebilirliği ve Avrupa kıtasının güvenliği açısından önemli riskler oluşturmaktadır. Bilindiği üzere ABD, Ukrayna'ya yönelik askeri ve mali desteğin en büyük sağlayıcılarından biri olmuştur. Yardımların kesilmesi halinde AB'nin Ukrayna'ya desteğini artırması gerekecektir.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasından bugüne kadar AB ve üye ülkeleri Ukrayna'ya 33 milyar avroluk askeri yardımda bulunmuştur. Trump başkanlığında ABD'nin Ukrayna'dan desteğini çekmesiyle bu rakımı çok daha artırması beklenmektedir. Ancak AB ülkeleri arasında bu konuda bir yük paylaşımına yönelik tam bir uyum bulunmamaktadır. Bazı ülkeler daha fazla yardımda bulunmaya isteksiz ve sınırlı yardımı yeterli bulurken, diğerleri yardımları artırıp daha büyük bir risk almak istememektedir. Örneğin Macaristan, Ukrayna'ya yapılan silah yardımları ve yaptırımlar konusunda en açık çekinceye sahip ülkedir. Başbakan Viktor Orbán, AB'nin Rusya'ya karşı uyguladığı ekonomik yaptırımlara ve Ukrayna'ya sağlanan askeri desteğe mesafeli bir tutum sergilemektedir. Macaristan, Rusya'yla enerji bağlarını sürdürme isteği ve ekonomik kaygılar nedeniyle destek kararlarında çekimser kalmaktadır.

Savaşın başlarında askeri destek sağlama konusunda mesafeli bir yaklaşım sergileyen Bulgaristan, siyasi iç çekişmeler ve Rusya'yla enerji bağı nedeniyle başlangıçta Ukrayna'ya destek konusunda çekimser davranmıştır. Ancak son dönemde sınırlı destek sağlamayı kabul etmiştir. NATO üyesi olmamakla birlikte AB içinde tarafsızlık politikası sürdüren Avusturya, Ukrayna'ya silah desteği vermektan kaçınmış, bunun yerine insani yardım ve diplomatik destekle sınırlı bir katkı sağlamıştır. Avusturya, Rusya'yla ticari ilişkileri ve tarafsızlık statüsüne olan bağlılığı nedeniyle savaşa dolaylı destek verme eğilimindedir. Özellikle AB'nin savunma bütçelerinde yaşanan sınırlamalar ve bazı üyeler arasında bulunan ekonomik dengesizlikler, yardımların tamamen Avrupa tarafından karşılanmasını zorlaştırmaktadır.

Trump'ın NATO'ya olan bağlılığını sorgulaması ve ABD'nin Avrupa güvenlik mimarisindeki rolünü azaltma konusunda geçmişteki söylemleri, Avrupa için ciddi bir güvenlik açığı oluşturma potansiyeli taşımaktadır. NATO'nun doğu kanadında Rusya'ya karşı caydırıcı bir güç oluşturma hedefi, ABD desteği olmaksızın zorlaşacaktır. Bu durumda AB, kendi savunma yeteneklerini güçlendirmek amacıyla daha ciddi adımlar atmak zorunda kalabilir ve "stratejik otonomi" kavramı yeniden gündeme gelebilir. Ancak AB ülkeleri arasında bu konuda da farklı görüşler mevcuttur. Trump'ın Rusya'yla daha yakın bir ilişki kurma eğilimi, Avrupa'da endişe yaratmaktadır. Trump, geçmişte Putin'le olan ilişkilerini olumlu bir dille ifade etmiş ve Rusya'yla daha pragmatik bir diyalog kurma arzusunu dile getirmiştir. Bu durum, AB'nin Rusya'ya karşı ortak bir duruş sergilemesini zorlaştırmakta ve Avrupa ülkelerinin kendi güvenlik politikalarını yeniden şekillendirmelerine neden olabilmektedir. Rusya'nın Trump yönetiminde ABD'nin desteğini kaybetmiş bir Ukrayna karşısında güçlenmiş bir konumda olması, AB'yi hem güvenlik hem de diplomasi açısından zorlayıcı bir durumla karşı karşıya bırakabilir.

Trump'ın Ukrayna'ya yardımların kesilmesi senaryosu, AB içinde bölünmelere yol açabilir. Özellikle Doğu Avrupa ülkeleri, "Rusya tehdidine" karşı daha sert bir duruşu savunurken, Batı Avrupa ülkeleri diplomatik çözüm arayışlarına yönelme eğiliminde olabilir. Bu durum, AB içindeki politika uyumunu sağlama çabalarını zorlaştıracak ve birliğin iç dayanışmasını test edecektir. AB, bu senaryoda bölünmeleri önleyerek Ukrayna konusunda ortak bir strateji geliştirmeye mecbur kalacaktır. Ayrıca Rusya'yla ilişkilerin yeniden şekillenmesi, AB'nin enerji politikalarını ve enerji güvenliğini doğrudan etkileyecektir. Trump'ın başkanlığı altında Rusya'yla ilişkilerin yumuşaması durumunda Avrupa'da bazı ülkeler enerji konusunda Rusya'yla yeniden işbirliği yapmayı gündeme getirebilir. Bu ise AB içinde enerji bağımsızlığı ve güvenliği konusundaki farklı yaklaşımları daha da belirgin hale getirebilir. Aynı zamanda ABD'nin Ukrayna'ya yardımlarını kesmesi, Avrupa'nın kendi savunma harcamalarını artırmasını zorunlu kılabilir ve bu durum, Avrupa ekonomileri üzerinde ek bir yük oluşturabilir.

Sonuç olarak AB, Trump'ın yeni başkanlık döneminde Ukrayna'ya destek stratejisini gözden geçirmek zorunda kalacaktır. AB, Ukrayna'yı desteklemek için daha büyük bir rol üstlenmek ve kendi güvenlik mimarisini güçlendirmek durumundadır. Ayrıca ABD'nin Ukrayna politikasındaki olası değişiklikler, AB içinde stratejik uyum zorluklarını artıracak ve bölgesel farklılıkları daha belirgin hale getirecektir. Bu süreçte AB'nin hem iç dayanışmasını koruması hem de Rusya ve Ukrayna arasında denge sağlayacak etkili bir diplomasi stratejisi geliştirmesi gerekecektir.

ANKASAM ANALİZ

İkinci Trump Döneminin Avrupa'ya Olası Etkileri

Sena BİRİNCİ

Donald Trump'ın yeniden başkanlık koltuğuna oturması, Avrupa'da geniş yankılar uyandırmış ve kıtanın geleceği açısından önemli soru işaretleri doğurmuştur. Trump'ın önceki dönemde sergilediği "Önce Amerika" politikası, transatlantik ilişkilerde derin çatlaklar yaratmış ve Avrupa Birliği'nin (AB) kendi güvenlik ve ekonomik stratejilerini yeniden gözden geçirmesine yol açmıştır. Bu bağlamda Trump'ın ikinci döneminin Avrupa üzerinde nasıl bir etki yaratacağı, kıtanın güvenlikten ticarete, çevre politikalarından diplomasiye kadar pek çok alanda yeni yaklaşımlar geliştirmesini gerektirebilir.

Trump'ın yeni dönemi AB için hem tehdit hem de fırsatlar barındıran bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Avrupa'da halihazırda zayıf liderler, yavaş ekonomik büyüme ve artan göçmen krizleri gibi sorunlar, kıtada bir yönsüzlük ve belirsizlik hissini güçlendirmiş durumdadır. Özellikle Almanya ve Fransa arasındaki zayıf bağlar, AB'nin ortak hedefler belirlemesini zorlaştırmıştır. Trump'ın tekrar başkan seçilmesi, Avrupa için ciddi güvenlik ve ticaret tehditleri oluştursa da bu tür bir dış baskının Avrupa'nın kendi içinde daha fazla bütünleşme yönünde adımlar atmasına vesile olabileceği de düşünülmektedir. Trump'ın Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nden (NATO) çekilme riski, Avrupa'yı güvenlik ve savunma konularında ortak politikalar geliştirmeye zorlayarak AB'nin stratejik özerklik arayışını hızlandırabilir.

Bu senaryo, Avrupa'nın mevcut ekonomik ve siyasi durgunluğunu aşmak için gereken değişimleri tetikleyebilir. Örneğin, Trump'ın başkanlığı altında Amerika Birleşik Devletleri'yle (ABD) yaşanacak olası bir ticaret savaşı, AB'yi daha fazla ortak finansman mekanizması geliştirmeye yöneltecektir. Macron ve Almanya'nın desteklediği ancak henüz uygulanamayan ortak savunma bütçesi fikri, Trump'ın güvenlik tehdidiyle karşı karşıya kalındığında daha ciddi şekilde ele alınacaktır. Trump'ın Avrupa ülkeleriyle ikili ilişkiler kurarak AB'yi bölme çabaları ve NATO'dan çekilme ihtimali, AB'nin entegrasyon sürecini de tehlikeye sokabilir. Bu bağlamda Trump'ın başkanlık dönemi, AB'nin zorluklar karşısında güçlenme fırsatını yakalayabileceği gibi kıtada çözülme riskini de beraberinde getirecektir.

Donald Trump'ın başkanlık seçimlerini kazanması, ABD-AB ilişkilerinde güvenlikten Ukrayna'ya yardıma, ticaretten NATO'ya kadar geniş bir yelpazede derin değişiklikler getirmiştir. Trump, geçmişte AB'yi eleştirmiş ve mevcut ilişkileri sarsmakla tehdit etmiştir. Bu durum da özellikle Ukrayna'ya verilen destek konusunda Avrupa'da endişe yaratmıştır. Trump'ın kazanmasıyla ABD'nin Ukrayna'ya olan askeri yardımlarını azaltabileceği veya bu yükü Avrupa'ya bırakabileceği düşünülmektedir.[1] Ayrıca NATO'nun yük paylaşımı konusundaki baskıyı artırarak AB ülkelerinin güvenlik ve savunma konusunda daha fazla sorumluluk üstlenmesini talep edebileceği öngörülmüştür. Bunun yanı sıra Trump'ın dış ticarete korumacı politikalar izlemesi ve AB'ye yönelik ithalat vergilerini artırması da olası senaryolar arasında yer almıştır. Bu durum, transatlantik ticaret ilişkilerinde yeni gerginlikler yaratabileceği gibi Avrupa'nın kendi iç pazarını koruma ve stratejik bağımsızlık arayışlarını hızlandırmasına yol açmıştır.[2]

Sonuç dahilinde, 5 Kasım 2024 tarihinde gerçekleşen ABD seçimleri, ABD ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkileri derinden etkileyecek kritik bir dönüm noktası olarak öne çıkmıştır. Donald Trump'ın yeniden başkan olması durumunda Avrupa'nın güvenlik stratejileri, ticari bağları ve siyasi dengeleri yeniden şekillenebilir. Trump'ın NATO'ya yönelik eleştirileri ve Avrupa'nın güvenlik harcamalarını artırması yönündeki talebi, ABD'nin Avrupa güvenliğinden çekilme riskini gündeme getirmiştir. 2016'da başlayan bu eğilim, 2024 itibarıyla %2 harcama hedefini karşılayan NATO üye sayısının 23'e çıkmasına neden olmuş ve Avrupa'nın güvenlik sorumluluğunu artırmıştır.[3] Trump'ın Ukrayna'ya desteği azaltma ihtimali, Avrupa'nın güvenlik pozisyonunu yeniden gözden geçirmesini gerektirebilirken, Ukrayna ile Rusya arasında olası barış görüşmelerinde AB'yi dışlama olasılığı kıtada güvenlik kaygılarını derinleştirmektedir.

Trump'ın "America First" yaklaşımı çerçevesinde Çin'e karşı uygulamayı vaat ettiği sert yaptırımlar, AB'yi de bu ticaret savaşının içine çekme potansiyeline sahiptir.[4] Trump, Çin'e yönelik ithalat vergilerini artırmayı vaat ederken, AB'nin de benzer bir tutum sergilemesini beklemektedir. Öte yandan ABD'de Enflasyon Azaltma Yasası'nı kaldırma sözü, AB'de olumlu karşılanmıştır.[5] Ancak Trump'ın korumacı ticaret politikaları ve çevre anlaşmalarından çekilme eğilimi, AB ile ticari ve çevresel uyumsuzluklara yol açabilir. Trump'ın sağ popülist ideolojisi, Avrupa'daki aşırı sağ partilere güç kazandırma potansiyeline sahiptir. Macaristan Başbakanı Viktor Orban gibi sağ liderlerle yakın ilişkileri, Avrupa'da aşırı sağ hareketlerin ivme kazanmasına katkı sağlayabilir. Trump'ın Orban, Meloni ve Fico gibi liderlerle olan yakınlığı, AB'yi müzakerelerde etkisizleştirip aşırı sağ hareketlerin siyasi arenada daha fazla söz sahibi olmasına olanak tanıyabilir.

Trump'ın yeniden başkan olması durumunda AB, NATO'dan ticarete, güvenlikten ideolojik sahalara kadar birçok alanda kendini yeniden konumlandırmak zorunda kalacaktır. ABD seçimlerinin sonucu, Avrupa'nın sadece güvenlik stratejilerini değil, aynı zamanda siyasi atmosferini de derinden etkileyecektir. Bu durum, kıtanın hem kendi savunma politikalarını güçlendirmesi hem de aşırı sağ yükselişine karşı daha dayanıklı stratejiler geliştirmesi gereğini ortaya koymaktadır. Ticaret savaşları, NATO içindeki anlaşmazlıklar ve iklim politikalarındaki farklılıklar, Trump yönetiminin Avrupa üzerindeki etkilerinin temel boyutlarını oluşturabilir. Bu durumda, AB'nin stratejik özerklik çabalarını hızlandırması ve ABD'nin desteğine olan bağımlılığını azaltma yönünde adımlar atması olasıdır. Trump'ın kazandığı bu seçim, Avrupa'nın kendi iç birliğini sağlaması ve küresel arenada daha güçlü bir aktör olarak yer alması için önemli bir dönemeç olabilir.

[1] Mujtaba Rahman, "Europe should hope for a Trump victory", Politico, <https://www.politico.eu/article/europe-hope-donald-trump-victory-nato-defense-security-debt/>, (Erişim Tarihi: 06.11.2024).

[2] Aynı yer.

[3] Amandine Hess, "Why would a US election win for Trump cause concern in Europe?", Euronews, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/11/05/why-would-a-us-election-win-for-trump-cause-concern-in-europe>, (Erişim Tarihi: 06.11.2024).

[4] Aynı yer.

[5] Joan Villoslada, "What would Donald Trump's victory mean for the EU?", Do Better by esade, <https://dobetter.esade.edu/en/donald-trump-victory-EU>, (Erişim Tarihi: 06.11.2024).

BASINDA ANKASAM

4 Kasım 2024

Yeni Dünya Düzeni İnşa Sürecinde AB'nin Geleceği

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, Ideal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT VIII , SAYI I

ANKASAM BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ CİLT VIII , SAYI I

